

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စု
အတွင်း မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အပေါ် ကျား-မ
ရှုထောင့်ကွဲပြားခြင်းအား လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း
မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု (TGCC) အစီအစဉ်



ဤအစီရင်ခံစာကို မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုစီမံကိန်း၊ စာချုပ်အမှတ်- AID-OAA-TO-13-00016 အရ နည်းပညာ ၄ ရပ်အားဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီက ပြန်လည်သုံးသပ်မှု ပြုလုပ်နိုင်ရန် ရေးသားထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မျက်နှာဖုံးဓာတ်ပုံ - အမိဖတ်ကျေးရွာရှိ အိမ်ဝင်းနှင့် ဟင်းရွက်စိုက်ခင်း

အစီရင်ခံစာ ရေးသားသူများ- လော်ရာ အက်ရှ်ဘက် နှင့် အဲလီဇဘက် လူးဝစ်

အကိုးအကား - အက်ရှ်ဘက်၊ အယ်လ်၊ နှင့် လူးဝစ်၊ ၈(၂၀၁၆)။ ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ လက်မောင်ကွေးကျေးရွာ အုပ်စုရှိ မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကျား-မ ရှုထောင့်များကွဲပြားမှုအပေါ် လေ့လာသုံးသပ်ချက်၊ ဝါရှင်တန်ဒီစီ- ယူအက်စ်အေအိုင်ဒီ မြေယာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတု ပြောင်းလဲရေးအစီအစဉ်။

ပြင်ဆင်ခြင်း- တက်ထရာ တက်ခ် အတွက် လန်ဒန်အိတ်ဆာ

အဓိက ဆက်သွယ်ရန်: မတ် စမ်းမားပေးလ်၊ အဖွဲ့အကြီးအကဲ
Matt.Sommerville@tetratech.com

ခရစ္စတီးနား အယ်ဗာရက်စ်၊ စီမံကိန်း မန်နေဂျာ
Cristina.Alvarez@tetratech.com

မီဂန် ဟတ်သ်၊ ဒုတိယ စီမံကိန်း မန်နေဂျာ
Megan.Huth@tetratech.com

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စု အတွင်း မြေအသုံးချခွင့်နှင့်ပိုင်ဆိုင်ခွင့် အပေါ် ကျား-မ ရှုထောင့်များကွဲပြားခြင်းအား လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (TGCC) အစီအစဉ်

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ

ငြင်းဆိုချက်

ဤအစီရင်ခံစာအား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအေဂျင်စီ (USAID) မှတစ်ဆင့် အမေရိကန် ပြည်သူများ၏ စေတနာထက်သန်စွာအထောက်အပံ့ပေးမှုတို့ကြောင့် ရေးသားတင်ပြနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သောအကြောင်းအရာများသည် အစီရင်ခံစာရေးသားသူများတွင်သာ အပြည့်အဝတာဝန်ရှိပြီး USAID၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရတို့၏ အမြင်များအားထင်ဟပ်ထားခြင်းမရှိပါ။

မာတိကာ

- အတိုကောက် စာလုံးများ..... iii
- အနှစ်ချုပ် တင်ပြချက်..... iv
- ၁-၀ ဤလေ့လာသုံးသပ်ချက်၏ ရည်ရွယ်ချက် 1
- ၂-၀ လေ့လာသုံးသပ်ချက် ဆောင်ရွက်ပုံ နည်းလမ်းများ..... 2
- ၃-၀ ကျေးရွာအုပ်စု အကြောင်း ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း..... 3
- ၄-၀ ကျား-မရှုထောင့်ကွဲပြားမှုအား လေ့လာသုံးသပ်ချက် 5
 - ၄-၁ စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ..... 5
 - ၄-၂ မြေယာအသုံးချခွင့်အပေါ် ကျား-မ ရှုထောင့်ကွဲပြားမှုများ 6
 - ၄-၃ မြေယာအခွင့်အရေးများအပေါ် ကျား-မ ရှုထောင့်ကွဲပြားမှု 9
 - ၄-၄ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်အာမခံချက် နှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုအပေါ် ကျား-မ ရှုထောင့်များ.....11
 - ၄-၅ မြေအငြင်းပွားမှုများဆိုင်ရာ ကျား-မ ရှုထောင့်များ.....11
 - ၄-၆ လယ်ယာမဲ့ ဖြစ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ကျား၊ မ ရှုထောင့်13
 - ၄-၇ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရေးတွင် ပါဝင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကျား-မ ရှုထောင့်များ13
 - ၄-၈ ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိရေးတွင် ကျား-မအလိုက် ရှုထောင့်များ14
- ၅-၀ အကြံပြုချက်များ.....16
 - ၅-၁ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း လုပ်ကွက်အတွက် နည်းပညာအရ ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများ.....16
 - ၅-၂ အခြားမူဝါဒနှင့် ဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ.....17
- ကျမ်းကိုးစာရင်း19
- နောက်ဆက်တွဲ ၁ - မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကျား-မ ရှုထောင့်များ အား ရပ်ရွာအဆင့်
လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း - ကွင်းဆင်းမေးမြန်းသူများအတွက် လမ်းညွှန်မေးခွန်းများ20

အတိုကောက် စာလုံးများ

CSO	အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်း
DoALMS	လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်း ဦးစီးဌာန
FGD	ရည်ညွှန်းအုပ်စုနှင့် ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်း
GAD	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန
LTP	မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် စီမံကိန်း
LUC	မြေယာအသုံးချခွင့် လက်မှတ်
MFI	အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း
MIID	မြန်မာနိုင်ငံ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အဖွဲ့
MOALI	စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန
MONREC	သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန
NLUP	အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ
NTFP	သစ်မဟုတ်သော အခြားတောထွက်ပစ္စည်းများ
UNDP	ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်
USAID	အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အေဂျင်စီ
VTA	ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး

အနစ်ချုပ် တင်ပြချက်

၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အေဂျင်စီ (USAID) ၏ မြေယာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် စီမံကိန်း (LTP) မှနေ၍ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း နယ်မြေ သုံးခုအနက် ဒုတိယမြောက်နယ်မြေ ဖြစ်သော ညောင်ရွှေမြို့နယ် လက်မောင်ကျော်ကျေးရွာအုပ်စုတွင် မြေယာအသုံးချမှုနှင့် လုပ်ကိုင်မှုအပိုင်း၌ ကျား၊မ ပါဝင်မှု အခြေအနေများကို လေ့လာဆန်းစစ်မှု ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤလေ့လာဆန်းစစ်မှုသည် ဤစီမံကိန်းနေရာတွင်ပင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကဏ္ဍစုံ မြေယာအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် လေ့လာဆန်းစစ်ချက်၏ တွဲဖက် စာတမ်းတစ်စောင်လည်းဖြစ်ကာ စီမံကိန်း ဆက်လက်ဖော်ဆောင်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်အလက်များ အကြံပြုပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

လက်မောင်ကျော် ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ကျား-မ ဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များ ကွဲပြားမှု အပေါ် လေ့လာသုံးသပ်ချက်အရ ထွက်ပေါ်လာသော အဓိက အချက်များမှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်သည် -

၁။ လက်မောင်ကျော် ကျေးရွာအုပ်စုရှိ မြေယာများအားလုံးကို ရပ်ရွာက ဘုံပိုင်ဆိုင်ခြင်းဖြစ်ပြီး မြေယာအသုံးချပိုင်ခွင့်မှာ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ရယူပိုင်ဆိုင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရွာသားများအနေဖြင့် ရွာမြေနှင့် ကျေးရွာဘုံပိုင်သစ်တော များကို တရားဝင်ပိုင်ဆိုင် လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ယူဆရသော်လည်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးရာမြေ၊ စားကျက်မြေနှင့် ၎င်းတို့၏ တရားဝင် ကျေးရွာဘုံပိုင်သစ်တောများ ပြင်ပတွင် ထင်းနှင့် အခြားတောထွက်များ ရှာဖွေခြင်းတို့အတွက် တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု လုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိထားပါ။ ရပ်ရွာလူထုအနေဖြင့် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုမရှိဘဲ ဤမြေများကို ဆက်လက် ရယူ လုပ်ကိုင်နေပါက အခြားသူများက ဤမြေများကို အခြားရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ရယူရန် ကြိုးစားလာချိန်တွင် ဤမြေများကို လက်လွတ်ဆုံးရှုံးနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိနေပါသည်။

၂။ မြေအမျိုးအစား တစ်ခုချင်းစီတွင် မတူညီသော ရယူ၊ အသုံးချခြင်း ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ ရှိပါသည်။ ရွာမြေနှင့် တောင်ယာမြေများကို အသုံးချပိုင်ခွင့်ကို အဓိကအားဖြင့် အမွေဆက်ခံခြင်းနှင့် လက်ထပ်ခြင်းတို့ဖြင့် ရရှိကြသည်။ သစ်တောများနှင့် စားကျက်မြေများအား အသုံးချပိုင်ခွင့်ကို ရွာတွင် နေထိုင်သူများက ရရှိကြသည်။

၃။ အိမ်ထောင်စုအနည်းငယ်သည် ကျေးရွာအုပ်စု ပြင်ပ၊ အင်းလေးကန် အနီးရှိ လယ်မြေအချို့ကို တစ်ဦးတည်း အမည်ပေါက်ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ဤအိမ်ထောင်စုများသည် ထိုမြေများကိုလွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် အနည်းငယ်က ဝယ်ယူခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

၄။ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများသည် ရွာပြင်ပရှိ တောင်ယာမြေနှင့် လယ်မြေတို့တွင် တန်းတူ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း လက်တွေ့တွင် ထိုသို့ မဟုတ်ပါ။ ဆံထုံးနောက်လျှောင်ပါခြင်း/လျှောင်နောက်ဆံထုံးပါခြင်း အလေ့အထ အလိုက် ထိုမြေများအား အသုံးချပိုင်ခွင့် ရှိ၊ မရှိ ပြောင်းလဲသွားခြင်းများ ရှိနေသည်။ ရွာမြေများကို မိသားစုအတွင်း အငယ်ဆုံး သားသမီး (သို့) မိသားစုနှင့် အတူနေ၍ မိဘများကို ပြုစုစောင့်ရှောက်သော သား၊ သမီးက အမွေဆက်ခံရရှိလေ့ရှိသည်။

၅။ အလုပ်လုပ်ရာတွင် ကျား၊မ အလိုက် အလုပ်ခွဲဝေ လုပ်ကိုင်မှုများ ရှိပြီး အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများသည် မြေယာကို မတူညီသော နည်းလမ်းများဖြင့် အသုံးချနေကြသည်။ အမျိုးသမီးများသည် စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ပေါင်းနတ်ခြင်းနှင့် ရိတ်သိမ်းခြင်း စသည့်စိုက်ပျိုးရေး အလုပ်များ၊ ထင်းရှာခြင်း၊ သစ်တောအတွင်းတွင် မှိုနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ ရှာဖွေခြင်းနှင့် အိမ်အလုပ်များဖြစ်သော ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ သန့်ရှင်းရေး၊ ခြံဝင်းစိုက်ခင်းကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ကလေးများကို ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အမျိုးသား များသည် မြေယာထွန်ယက် ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သစ်၊ဝါးများ ခုတ်လှဲ၊ သယ်ပို့ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဂျုံ၊ နွားများစသည့် တိရစ္ဆာန်ကြီးများကို စားကျက်မြေတွင် ကျောင်းခြင်းနှင့် ကျေးမွေးထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအားလုံးတို့က ဆောင်ရွက်ကြသည်။ စိုက်ပျိုးရေး နေ့စားအလုပ် လုပ်ကိုင်ရာတွင် အမျိုးသားများက အမျိုးသမီးများထက် အခကြေးငွေ ပို၍ ရရှိသည်။

၆။ အိမ်ထောင် ဦးစီးများ ဖြစ်သော အမျိုးသားများသည် မြေယာများအားလုံးနှင့် ထွက်ကုန်များ ရောင်းချခြင်း တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဓိက ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စု အဆင့်တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုမှာ တစ်စုနှင့်တစ်စု မတူညီကြပါ။ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကို အတူတကွချမှတ်ကြလေ့ရှိသည်ဟု စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများက ဆိုသော်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်အများအပြားနှင့် အထူးသဖြင့် မြေယာနှင့်စိုက်ပျိုးရေး ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အမျိုးသားများက အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ကြသည် ဟုလည်း ဆိုပါသည်။ အိမ်ထောင်စုအတွင်း ငွေကို ထိန်းချုပ်စီမံမှုမှာ တစ်စုနှင့် တစ်စု မတူကြသော်လည်း အများအားဖြင့် အမျိုးသားများကသာ ထိန်းချုပ်စီမံကြသည်။

၇။ ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် မြေယာမဲ့ဖြစ်မှု နည်းပါးသည်။ ရွာသားများ သတ်မှတ်ထားသည့် မြေယာမဲ့ မိသားစုများမှာ တောင်ယာ (သို့) လယ်မြေ မရှိသည့် မိသားစုများ ဖြစ်သည်။ မြေယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုများမှာ ဤနယ်မြေတွင် နောက်မှ အခြေချလာသူများဖြစ်၍ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ တောင်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိသူများ သော်လည်းကောင်း၊ (စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ ဤသို့ ရောင်းချခြင်း မပြုနိုင်သော်လည်း) တောင်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ရောင်းချခဲ့သူများ သော်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

၈။ မြေယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုများသည် လုပ်သားနှင့် အရင်းအမြစ်များရှိပါက တောင်ယာမြေကို ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ တစ်ရွာတည်းတွင် နေထိုင်သူများအတွက် ငှားရမ်းခပို၍ သက်သာသည်။ ကျောင်းနားရွာတွင် ရွာတွင်းမှ မြေကို အပြင်လူ ဆယ်ဦးမှ ငှားရမ်းထားသည်။

၉။ အမျိုးသမီး ဦးဆောင်သော မြေယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုများမှာ မြေကိုကိုယ်တိုင် မထွန်ရက်နိုင်ဘဲ မြေရှင်းလင်းခြင်း နှင့် ထွန်ရက်ခြင်းကဲ့သို့ ကာယအား ပိုမိုလိုအပ်၍ ပင်ပန်းသော အလုပ်များကို လုပ်ရန် ယောက်ျားသား ဆွေမျိုးများ (သို့) အငှားအလုပ်သမားများ လိုအပ်သည်ဟု ယူဆထားခြင်းကြောင့် မြေယာတွင် လုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့် ပိုမို နည်းပါးသည်။

၁၀။ ဤကျေးရွာအုပ်စုတွင် နေထိုင်သူများသည် အစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းရန်နှင့် ရပ်ရွာအတွင်း အငြင်းပွားမှု များကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များကို အထူးအားကိုးကြသည်။ ဤကျေးရွာအုပ်စုအတွင်းမှ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များအားလုံးမှာ အမျိုးသားများ ဖြစ်သည်။

၁၁။ အမျိုးသမီးများသည် အများအားဖြင့် မြေနှင့်ဆိုင်သော စီးပွားရေးကိစ္စရပ်များ မဆောင်ရွက်ကြဘဲ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်များ၊ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့် အစိုးရ အရာရှိများနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်ဆံခြင်းမျိုး မရှိ သလောက် နည်းပါးသည်။

၁၂။ အမျိုးသမီးများသည် ရပ်ရွာစည်းဝေးပွဲများတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ရပ်ရွာတွင်းနှင့် အစိုးရဆိုင်ရာ တရားဝင် ရာထူးနေရာများတွင် ကိုယ်စားပြုခန့်အပ်ခံရခြင်း မရှိပါ။ အမျိုးသမီးများသည် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများတွင် ပိုမို ပါဝင်လိုပြီး တရားဝင် အမျိုးသမီး ကိုယ်စားလှယ်၊ အရာရှိများကိုလည်း ပေါ်ပေါက်စေလိုသည်။

၁၃။ လင်မယား ကွဲခြင်း၊ ကွာရှင်းပြတ်စဲခြင်း (သို့) စွန့်ပစ်သွားခြင်း စသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် မြေယာကို အမွေဆက်ခံမှုနှင့် ခွဲဝေပေးမှု ဆိုင်ရာ အလေ့အထများမှာ ရှင်းလင်းမှုမရှိဘဲ သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာ၏ မိသားစု ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအတိုင်း ကိုင်တွယ်ကြသည်ဟု ယူဆရသော်လည်း ကိစ္စတစ်ခုချင်းစီအလိုက် အဆင်ပြေသလို ဖြေရှင်းနေကြသည်။

၁၄။ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဈေးကွက်ချိတ်ဆက်မှု အားနည်းခြင်းနှင့် ရေရှားပါးမှုများမှာ ကျေးရွာအုပ်စုတွင်းမှ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများ နှစ်စုလုံးမှ အများဆုံးတင်ပြသော အခက်အခဲ၊ ပြဿနာများဖြစ်သည်။ ရေရှားပါးမှုက အမျိုးသမီးများအပေါ် ပိုမို၍ ဝန်ပိစေလျက်ရှိသည်။

၁၅။ အခြေခံအဆောက်အအုံ အားနည်းခြင်း (လမ်းမကောင်းခြင်း) ကလည်း အမျိုးသမီးများ၏ သွားလာနိုင်မှုနှင့် ရွာပြင်ပမှ ရပ်ရွာစုဝေးဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ကိုယ်စားပြု ပါဝင်နိုင်ခွင့်တို့ကို ခက်ခဲစေသောကြောင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် ထိခိုက်စွာ သက်ရောက်လျက်ရှိသည်။

၁-၀ ဤလေ့လာသုံးသပ်ချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်

ဤကျားမ အခန်းကဏ္ဍ ဆန်းစစ်ချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ LTP ၏ ကနဦးစီမံကိန်း နယ်မြေ သုံးခုအနက် ဒုတိယမြောက် နယ်မြေဖြစ်သော ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၊ တောင်ကြီးခရိုင်၊ ညောင်ရွှေ မြို့နယ် အတွင်းရှိ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စု၏ မြေယာ အသုံးချမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုတွင် ကျားမ အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်နိုင်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။

ရပ်ရွာ၏ အစဉ်အလာအားဖြင့် မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များအသုံးချပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ရပ်ရွာ အဆင့်တွင် မြေယာအသုံးချမှုကို ထိရောက်စွာ အစီအစဉ် ချမှတ်နိုင်စေရန် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (NLUP) မှတစ်ဆင့် မည်သို့ လမ်းညွှန်ပေးနိုင်သည်ကို ကနဦး စီမံကိန်းဆောင်ရွက်ချက်များက ကူညီ ဖော်ထုတ်ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ကနဦးစီမံကိန်း ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ကျေးရွာအုပ်စု နယ်နိမိတ်များနှင့်အတူ ကျေးရွာအဆင့်တွင် မြေယာအသုံးချမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အဓိက ပုံစံများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ ရပ်ရွာများ၏ မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များ အသုံးချပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြား ကျေးလက်ဒေသများတွင်လည်း ရေရှည် တည်တံ့သော မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ်များ ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် သင့်လျော်သော နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရာတွင် ဤကနဦးစီမံကိန်းမှ ရရှိလာသော သင်ခန်းစာများကို အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၂၀၁၆ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ဤစီမံကိန်းနယ်မြေ၌ LTP ၏ ဆောင်ရွက်မှုများ စတင်ချိန်တွင် စီမံကိန်းအဖွဲ့သည် မြေယာ အသုံးချမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ကို အောက်ပါ ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည် -

- ၁။ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ၏ အခြေအနေနှင့် လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေသော မြေယာ အသုံးချမှု အစီအစဉ်များကို ကျား၊ မ အခန်းကဏ္ဍနှင့် လူမှုရေး အရ ပါဝင်ခွင့် တို့အား အလေးထား၍ လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း။
- ၂။ မတူညီသော မြေအမျိုးအစား အမျိုးမျိုးနှင့် စိုက်ပျိုးမြေ၊ သစ်တောမြေ၊ စားကျက်မြေ၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ အစရှိသည့် မြေယာ အမျိုးအစားခွဲမှု အမျိုးမျိုးတို့တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လက်ရှိပေါ်ပေါက်နေသော ပြဿနာများ (အငြင်းပွားမှု ပြဿနာ ဖြေရှင်းနည်းလမ်းများနှင့် အတူ) တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ (တရားဝင်နှင့် အလွတ်သဘော) သတ်မှတ်ထားသော ညွှန်ကြားချက်နှင့် စည်းမျဉ်းများအား ဖော်ထုတ်ခြင်း။
- ၃။ လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေသော မြေယာအသုံးချမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် အစီအစဉ်များအား ပြောင်းလဲစေနိုင်မည့် တွန်းအား အမျိုးအစားများအား ဖော်ထုတ်ခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

ဤကျားမ အခန်းကဏ္ဍ ဆန်းစစ်ချက်သည် မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ကို အခြေခံထားသည့်အတွက် ထို ဆန်းစစ်ချက်ပါ တွေ့ရှိချက်များကို ထပ်မံ ဖော်ပြမည် မဟုတ်ပါ။ ထိုတွေ့ရှိချက်များနှင့် မြေယာအသုံးချမှု အရင်းအမြစ် ပိုင်ဆိုင် အသုံးချခွင့်နှင့် မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အချက်အလက်များ သိရှိလိုပါက Jhaveri, N., & Thomas, N. (2016). Land Use and Tenure Assessment of Let Maung Kway, Nyaung Shwe Township. Washington, DC: USAID Tenure and Global Climate Change Program စာတမ်းတွင် ဖတ်ရှုနိုင်သည်။

ဤကျားမ အခန်းကဏ္ဍ ဆန်းစစ်ချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဤကျေးရွာအုပ်စုအတွင်း မြေယာအသုံးချမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် အစီအစဉ်များတွင် ကျားမ အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမို အနီးကပ် လေ့လာရန်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ မြေယာ ကို အသုံးချပုံ၊ ရရှိပုံ၊ ပိုင်ဆိုင်ပုံနှင့် မြေယာဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ပုံတို့ကို ထဲထဲဝင်ဝင် သိရှိထားခြင်းဖြင့် ဤစီမံကိန်းနှင့် အခြားစီမံကိန်းများအနေနှင့် ကျား၊ မအလိုက် ပို၍ ထိရောက်မှုရှိအောင် ပြင်ဆင် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင် နိုင်စေရန်နှင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများအား မတူညီသော ပုံစံများဖြင့် သက်ရောက်စေမည့် ကိစ္စရပ်များအား ဦးစားပေးကိုင်တွယ်နိုင်စေရန် အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။

၂-၀ လေ့လာသုံးသပ်ချက် ဆောင်ရွက်ပုံ နည်းလမ်းများ

လေ့လာဆန်းစစ်မှု နည်းစနစ်တွင် ဤနည်းလမ်းများပါဝင်သည် - (၁) ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ကနဦး မြေယာအသုံးချမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် လေ့လာဆန်းစစ်မှု အစီရင်ခံစာအား သုံးသပ်ဆန်းစစ်ခြင်း၊ (၂) ရည်ညွှန်းအုပ်စုများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း (FGD)၊ (၃) ကျေးရွာအုပ်စုမှ (သို့) ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် နီးစပ်သော အမျိုးသားများ၊ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြား အရေးပါသော အချက်အလက်ပေးသူများနှင့် နောက်ဆက်တွဲမေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်း တို့ဖြစ်သည်။ လေ့လာဆန်းစစ်မှု အဖွဲ့သည် ရည်ညွှန်းအုပ်စုများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများတွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပြင်ဆင်ထားသော မေးခွန်းလမ်းညွှန်ကို အသုံးပြုပြီး နောက်ဆက်တွဲ မေးမြန်းမှုများတွင် ယေဘုယျမေးခွန်းများကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၁)

လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုတွင် လေ့လာရေး အဖွဲ့သည် အောက်ပါအတိုင်း FGD သုံးကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ကျေးရွာအုပ်စုတွင်း ရွာရှစ်ရွာရှိသည့် အနက် ငါးရွာမှ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခဲ့သည်။

- အန်ဖတ်ရွာမှ အမျိုးသမီး ရှစ်ဦးနှင့် FGD
- ကျောင်းနားရွာမှ အမျိုးသမီး ခြောက်ဦးနှင့် FGD နှင့်
- ကျေးရွာအုပ်စု တောင်ပိုင်းမှ ကျေးရွာသုံးရွာဖြစ်သောကျောက်နားကတ်၊ ရေချမ်းကုန်းနှင့် ဝါးကြီးမောင် တို့မှ အမျိုးသမီး ဆယ်ဦးနှင့် FGD

FGD များတွင် အိမ်ထောင်ရှိသူ၊ လွတ်လပ်သူ၊ မုဆိုးမဖြစ်သူနှင့် ယောက်ျားနှင့် ကွာရှင်းထားသော (သို့) ခွဲနေသော အမျိုးသမီးများ အစုံပါဝင်ပြီး အသက်အရွယ်အားဖြင့် ၁၅ နှစ် မှ ၇၀ နှစ်အထိ ပါဝင်သည်။ အမျိုးသား ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုနှင့် အမျိုးသမီး ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စု နှစ်မျိုးလုံးမှ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်သည်။ မေးခွန်းမေးမြန်းရာ တွင် မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် အလှည့်ကျ ဘာသာပြန်ခြင်းဖြင့် မေးမြန်းခြင်းဖြစ်ကာ တစ်ခါတစ်ရံ တောင်ညိုဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုပေး ရခြင်းမျိုး ရှိသည်။

လေ့လာဆန်းစစ်မှု အဖွဲ့သည် အောက်ပါအတိုင်း ကျေးရွာအုပ်စုမှ အမျိုးသားများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြား အရေးပါသော အချက်အလက်ပေးသူများနှင့် နောက်ဆက်တွဲ မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

- ကျေးရွာအုပ်စုတွင် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သောဒေသခံ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း (CSO) အဖွဲ့ဝင်များနှင့် မေးမြန်း ဆွေးနွေးမှု နှစ်ကြိမ်။
- အန်ဖတ်ရွာမှ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမှု တစ်ကြိမ်။
- ကျောက်နားကတ်ရွာတွင် နေထိုင်သော ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမှု တစ်ကြိမ်။

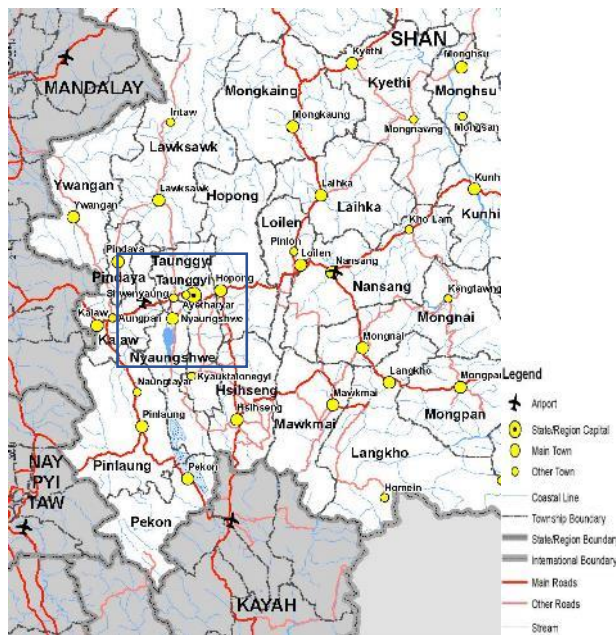
အရေးပါသော အချက်အလက်ပေးသူများအား မေးမြန်းဆွေးနွေးမှု တစ်ကြိမ်စီတွင် မိနစ် ၃၀ မှ တစ်နာရီကြား ကြာမြင့်သည်။

လေ့လာဆန်းစစ်မှု အဖွဲ့တွင် ပါဝင်သူများမှာ - Elizabeth Louis (Landesa အကြီးတန်း သုတေသန၊ စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်ရေး ပညာရှင်)၊ Laura Eshbach (Landesa ရှေ့နေနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့် ကျွမ်းကျင်သူ)၊ ဒေါ်ခင်ထက်ထက်ပြီး (LTP အမျိုးအသားအရင်းအမြစ် ဥပဒေ ကျွမ်းကျင်သူ)၊ ဦးထိန်လင်း (ဘာသာပြန်) နှင့် မငယ်ငယ်၊ ဦးထွန်းထွန်းမြင့်နှင့် ကိုထွန်းဝင်းတို့အပါအဝင် ဒေသခံ CSO ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တရားမျှတမှုကွန်ရက် (Peace and Justice Network) အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်သည်။

၃-၀ ကျေးရွာအုပ်စု အကြောင်း ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

လက်မောင်ကွေးကျေးရွာအုပ်စုသည် ညောင်ရွှေမြို့နယ်တွင် တည်ရှိပြီး ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ တောင်ကြီးခရိုင်၏ အနောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသည်။ အင်းလေးကန်၏ မြောက်ပိုင်းနှင့် အနောက်ပိုင်း ရေဝေရေလဲဒေသများတွင် တည်ရှိသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် သစ်တောများ ပျံ့နှံ့လွှမ်းမိုးနေသော်လည်း ပြီးခဲ့သည့် နှစ်များစွာအတွင်း သစ်တောပြုန်းတီးမှုများစွာ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်(Wang & Myint 2016)။ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် မြေယာမဲ့မှုနှုန်းမှာ (၇.၇%) ရှိသည့်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးပျမ်းမျှ (၂၃%) နှင့် ယှဉ်လျှင် နည်းပါးသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသ၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှုန်းမှာ အညွှန်းကိန်းနှစ်ခုဖြစ်သော ငွေကြေးပိုင်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု (ဆင်းရဲမှတ်မျဉ်းအောက်ရောက်နေသူ ဦးရေမှာ ၃၁% ရှိ၍ တစ်နိုင်ငံလုံး ပျမ်းမျှမှာ ၂၉% ဖြစ်သည်) နှင့် အစားအစာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု (အစားအစာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ ဦးရေစာရင်းအရ ၉.၈% ရှိ၍ တစ်နိုင်ငံလုံးပျမ်းမျှမှာ ၅.၆ % ဖြစ်သည်) နှစ်ခုလုံးတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး ပျမ်းမျှထက်များနေသည်။

ပုံ (၁) - ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း မြေပုံ



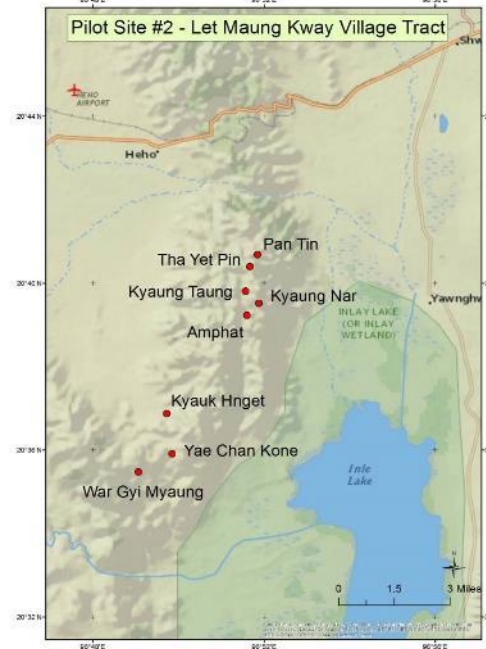
ကိုးကား - Myanmar Information Management Unit၊ ရှမ်းပြည်နယ် မြေပုံ၊ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၆

ညောင်ရွှေမြို့နယ်တွင် ခန့်မှန်းချေ လူဦးရေ ၁၈၉,၄၀၀ ရှိပြီး ၉၁ % ခန့်မှာ ကျေးလက်ဒေသတွင် နေထိုင်ကာ အိမ်ထောင်စု တစ်ခုလျှင် ပျမ်းမျှ ၄.၂ ဦးရှိသည်။ ညောင်ရွှေမြို့နယ်မှ အိမ်ထောင်စု ၂၀ % ခန့်မှာ အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများ ဖြစ်သည်။ ဤမြို့နယ်၏ ကျေးလက်နေပြည်သူများအနက် အမျိုးသားများ၏ သက်ကြီးပိုင်း စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းမှာ ၉၄ % ရှိ၍ အမျိုးသမီး သက်ကြီးပိုင်း စာတတ်မြောက်မှုနှုန်း ၈၄ % ထက်ပိုများသည်။ (မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အား ဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၅ခုနှစ်)

လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုတွင်ကျေးရွာရှစ်ရွာပါဝင်ပြီး ယင်းတို့မှာ ကျေးရွာအုပ်စုတောင်ပိုင်းမှ ကျောက်နားကတ်ရွာ၊ ဝါကြီးမောင်ရွာနှင့် ရေချမ်းကုန်းရွာတို့နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု မြောက်ပိုင်းမှ ကျောင်းတောင်ရွာ၊ ကျောင်းနားရွာ၊ အမ်ဖတ်ရွာ၊ ပန်းတင်ရွာနှင့် သရက်ပင်ရွာတို့ ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ အဆိုအရ ကျေးရွာအုပ်စုတွင် စုစုပေါင်း လူဦးရေ ၂,၆၀၀ခန့် ရှိကြောင်း သိရသည်။ ကျေးရွာအုပ်စု မြောက်ပိုင်းမှ ကျေးရွာများမှာ တောင်ကုန်းများထူထပ်ကာ လူဦးရေသိပ်သည်းမှု လျော့နည်းပြီး မြေယာပိုမို

ပေါများသည်။ တောင်ပိုင်းမှ ကျေးရွာများမှာ မြေပို၍ညီကာ လူနေပိုမို ထူထပ်ပြီး မြေယာပိုမို နည်းပါးကာ ပြဿနာဖြစ်နိုင်ချေ ပိုမိုမြင့်မားသည်။

ပုံ (၂) - လက်မောင်ကွေးကျေးရွာအုပ်စုမှ ကျေးရွာများ၏ အခြေခံမြေပုံ



ကျေးရွာများအားလုံးသည် ကြီးပြင်ကာကွယ်တောဟု တရားဝင် သတ်မှတ်ထားသော မြေများထဲတွင် လုံးလုံးလျားလျား တည်ရှိပြီး ထိုမြေများကို အဓိကအားဖြင့် ၁၉၉၂ သစ်တောဥပဒေ၊ ၁၉၉၅ သစ်တောမူဝါဒနှင့် ၁၉၉၄ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ကာကွယ်ရေးနှင့် သဘာဝ ဧရိယာများ ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်သည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် သတ်မှတ်ထား သည့်အတွက် ဤမြေများမှာ သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC) ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။ MONREC သည် (မြေ၏ တရားဝင် အမျိုးအစား သတ်မှတ်ချက်ကို ပြင်ဆင်၍ ဖြစ်စေ၊ မပြင်ဆင်ဘဲ ဖြစ်စေ) ထိုမြေများကို စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှု အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထံ ခွဲဝေပေးနိုင်ပြီး၊ ခွဲဝေပေးခွင့်မရဘဲ ရှိပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြီးပိုင်းပြင်ပကာကွယ်တောအတွင်းရှိ မြေများကို အသုံးပြုနေသော ဒေသခံ ရပ်ရွာလူထုများမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှု မရှိပါ။ ဤမြေကို “ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တော” အဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်သော်လည်း ရပ်ရွာလူထုများမှာ ပုံမှန်အားဖြင့် ထိုမြေများကို ရယူအသုံးချရန်

တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ မရရှိထားဘဲ အလွတ်သဘော ခွင့်ပြုချက်များဖြင့်သာ အသုံးပြုနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များမရှိခြင်းကြောင့် ဤလူထုများသည် အာဏာပိုင်များ (သို့) အခြေအနေများ ပြောင်းလဲသွားလျှင် ထိုမြေများကို ဆုံးရှုံးရနိုင်ချေရှိနေသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း MONREC သည် အချို့သော သစ်တောမြေများကို သင့်တော်သော အချို့ကျေးရွာများထံ အမြဲတမ်း စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်ခွင့် တရားဝင် ခွင့်ပြုချက်များ ချပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာနှင့် အလှည့်ကျ တောင်ယာ စိုက်ပျိုးသူများအတွက် အလားတူ တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းမျိုး မရှိပါ (Woods, 2015)။ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (NLUP) ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာ အသုံးချမှု စနစ်များကို နိုင်ငံတော် ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းအသိအမှတ်ပြုရမည်ဟု ဖော်ပြထားသော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ဥပဒေမျိုး ပြဌာန်း၊ အတည်ပြုခြင်း မရှိသေးပါ။

ဤကျေးရွာအုပ်စုတွင် ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ရေတို အလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးခြင်းကို ပုံမှန်ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ ဤကျေးရွာအုပ်စု၏ အဓိက စိုက်ပျိုးမြေကို တောင်ယာမြေဟု ခေါ်ကြပြီး ကျေးရွာက ပိုင်ဆိုင်ကာ တိုးချဲ့မိသားစု (သို့) အိမ်ထောင်စု တစ်ခုစီအား ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုထားသည်ဟု ရွာသူရွာသားများက လက်ခံထားကြသည်။ တောင်ယာမြေများကို ဆည်မြောင်းဖြင့် ရေသွင်းထားခြင်းမရှိဘဲ (အများအားဖြင့် ဂျင်းနှင့် ရေမသွင်း စပါး) သီးနှံများကို ကာလတို အလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးသည်။ အချို့သော ကျေးရွာများမှာ MONREC နှင့် သဘောတူညီချက်အရ ကျေးရွာမြေများ၊ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများနှင့် ကျေးရွာပိုင် ထင်းစိုက်ခင်းများကို တရားဝင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရှိထားသော်လည်း တောင်ယာမြေများနှင့် ကျေးရွာအုပ်စုတွင် နေထိုင်သူများ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် (စိုက်ပျိုးရေး၊ စားကျက်မြေနှင့် ထင်း၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက် ရှာဖွေရန်) အသုံးပြုသော အခြား ပြည်သူပိုင်သစ်တောမြေများအတွက်မူ ဥပဒေအရ တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ပေးထားခြင်းမရှိသောကြောင့် ပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် အာမခံချက် မရှိဘဲဖြစ်နေသည်။

လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန (DoALMS) သည် ၂၀၁၅ နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ကျေးရွာမြေ စာရင်းမှ မြေများကို ပယ်ဖျက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင် လာခဲ့ပြီး ကျေးရွာမြေများကို အမျိုးအစားပြောင်းလဲ၍ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန (MOALI) အောက်သို့ ထည့်သွင်းလာခဲ့ကာ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD) ၏ ဝန်ဆောင်မှုများ

ရရှိနိုင်သည့် မြေများအဖြစ် ပြောင်းလဲ လာကြောင်း မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် လေ့လာဆန်းစစ်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သည့်အဖွဲ့က တင်ပြထားသည်။ ကျေးရွာများ၏ လူနေထိုင်ရန်သတ်မှတ်ထားသော ရွာမြေများကိုသာ စာရင်းမှပယ်ဖျက်ခြင်း ဖြစ်ကာ အခြားမြေများမှာမူ MOALI ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် ဆက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့စီမံဆောင်ရွက်ရတွင် အသေးစိတ်အချက်များကိုမူ မသိရသေးပါ။ သို့သော် သတိပြုရမည့် အချက်မှာ လယ်ယာမြေဥပဒေတွင် ရပ်ရွာအလိုက် ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာ ပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို တရားဝင် အသိအမှတ်မပြုသည့်အတွက် ကျေးရွာအုပ်စုအတွင်း အချို့မြေများကို အစဉ်အလာအရ ပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်နေကြသည့် အချက်နှင့် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲ နေသည်။ ကျေးရွာမြေများအား ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခြင်းနှင့်အတူ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် အစဉ်အလာရ ပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်နေသည့် မြေများအား လယ်ယာမြေဥပဒေအရ အိမ်ထောင်စု တစ်ခုစီအလိုက် အမည်ပေါက် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ မှတ်ပုံတင်၍ ထုတ်ပေးလာမည်ဆိုလျှင် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ ထိုသို့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့် ဤမြေများကို ရောင်းချရန် ခွင့်ပြုပေးခြင်းလည်း ဖြစ်ကာ ရပ်ရွာအတွင်းသို့ အပြင်လူများ ပိုမို ဝင်ရောက်လာဖွယ်ရှိသည်။

ပုံ (၃) - လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုဝင် ကျေးရွာများ၏ အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်နှင့် လူဦးရေ

ကျေးရွာ	အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်	စုစုပေါင်း လူဦးရေ		
		ကျား	မ	စုစုပေါင်း
ပန်းတင်	၃၆	၇၂	၈၅	၁၅၇
ကျောင်းနား	၃၅	၆၄	၆၉	၁၃၃
ကျောင်းတောင်	၈၀	၁၆၀	၁၉၁	၃၅၁
အမ်ဖတ်	၅၅	၁၁၃	၁၁၁	၂၂၄
သရက်ပင်	၃၉	၇၃	၈၉	၁၆၂
ဝါးကြီးမောင်	၆၅	၁၅၈	၁၄၃	၃၀၁
ရေချမ်းကုန်း	၁၁၉	၂၈၆	၁၈၇	၄၇၃
ကျောက်နားကတ်	၁၈၅	၃၉၆	၄၂၈	၈၂၄
စုစုပေါင်း	၆၁၄	၁,၃၂၅	၁,၃၀၀	၂,၆၂၅

ကိုးကား - လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ Jhaveri & Thomas, 2016 တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း

၄-၀ ကျား-မရှုထောင့်ကွဲပြားမှုအား လေ့လာသုံးသပ်ချက်

၄-၁ စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ

လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ အဓိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် လက်မှုပစ္စည်း ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စုများသည် ၎င်းတို့၏ လယ်ကွင်းများတွင် ထွန်ရက်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး နေ့စား အလုပ်သမားအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ဟ်ဟိုးကဲ့သို့ အနီးအနား မြို့များရှိ ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းခွင်များ စသည့် စိုက်ပျိုးရေး ပြင်ပလုပ်ငန်းများတွင် နေ့စား လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန် မွေးမြူရေး၊ ဝါးပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ သစ်တောအတွင်း ထင်းနှင့် အခြားရိက္ခာများရှာဖွေခြင်း၊ စီးပွားရေးအရ လိုအပ်သည့် အချိန်တွင် စပါးစိုက်ပျိုးရာ ဒေသများသို့ရာသီအလိုက် ရွှေ့ပြောင်း၍ စိုက်ပျိုးရေးအလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် အခြားဒေသများသို့ ကာလရှည်ကြာ ရွှေ့ပြောင်း၍ စိုက်ပျိုးရေးပြင်ပ အလုပ်များ လုပ်ကိုင်ခြင်း စသည့် အလုပ်များ လုပ်ကိုင်ကြသည်။

စိုက်ပျိုးရေးအလုပ်ပါးသော ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများသည် အင်းလေးကန်အနီးရှိ စပါးခင်းများတွင် နေ့စားလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်မြေများကို နောက်ရာသီအတွက် ရှင်းလင်းပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဝါးပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျွဲနွားများအား လွှတ်ကျောင်းခြင်း၊ စသည်တို့ကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရွာမှနေ၍ အပြင်သို့ ရွှေ့ပြောင်း လုပ်ကိုင်မှုအလွန်နည်းပါးသော်လည်း အချို့

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုရှိ မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အပေါ် ကျား-မရှုထောင့် ကွဲပြားခြင်းအား လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

အိမ်ထောင်မကျသေးသည့် အမျိုးသား လူငယ်များသည် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်ပြီး တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် ပြန်လာကြသည်။

အိမ်ထောင်စုများအတွက် အဓိက အခက်အခဲများမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံ နိမ့်ကျခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးများ မကောင်းခြင်းတို့ဖြစ်ကာ ယင်းအတွက်ကြောင့် ဈေးကွက်များကို ချိတ်ဆက်ရောင်းချနိုင်ခြင်းလည်း အားနည်းသည်။ ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် အလွန်အမင်းရေရှားပါးခြင်းဒဏ်ကိုလည်း ခံရသည်။ မကြာသေးမီက ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် (UNDP) စီမံကိန်းနှင့် Myanmar Institute for Integrated Development (MIID) စီမံကိန်းတို့မှ တဆင့် အိမ်ထောင်စုသုံး ရေကန်များ ဆောက်လုပ်ပေးထားခြင်းကြောင့် ဤပြဿနာမှာ အနည်းငယ် ဖြေရှင်းပေး လာနိုင်သည်။

၄-၂ မြေယာအသုံးချခွင့်အပေါ် ကျား-မ ရှုထောင့်ကွဲပြားမှုများ

၄-၂-၁ မြေအသုံးချမှုအမျိုးအစားများနှင့် အလုပ်အကိုင်ခွဲဝေမှု

ဖြေဆိုသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ အိမ်ထောင်စုများသည် အောက်ပါ အဓိက ပုံစံ ဝါးမျိုးဖြင့် မြေယာကို အသုံးပြုကြသည် - (၁) ကျေးရွာမြေတွင် နေထိုင်ခြင်း၊ (၂) တောင်ယာမြေ၊ (၃) သစ်တော၊ (၄) အမြဲတမ်း စပါးစိုက်ပျိုးမြေ နှင့် (၅) စားကျက်မြေ တို့ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ ပုံမှန်အားဖြင့် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ပုံအလိုက် မြေအသုံးချပုံ ကွဲပြားသွားသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ အဓိက အလုပ်များတွင် ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ သားသမီးများအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အခြား အိမ်မှုကိစ္စ များ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လယ်ကွင်းအတွင်းဆင်း၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း၊ ဝါးပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျွဲနွားများ ကျောင်းခြင်းနှင့် တိရစ္ဆာန်များအား (အဓိကအားဖြင့် ကျွဲများ) ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ထင်းနှင့် အခြား တောထွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေခြင်း နှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ခြံစိုက်ခင်းအား ဂရုစိုက်ခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အတွင်း အိမ်နှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ခြံစိုက်ခင်းများ ပါဝင်သော မြေကွက်များမှာ ရွာမြေများ ဖြစ်သည်။ မြေကွက်နှင့် ခြံစိုက်ခင်း နယ်နိမိတ်များတွင် ခြံစည်းရိုးအဖြစ် အပင်များဖြင့် ကာရံထားသည်။ ရွာမြေ နယ်နိမိတ်ကို ကျေးရွာက ပိုင်သည်။ မြေကွက်တစ်ခုချင်းစီကို အမွေဆက်ခံလွှဲယူနိုင်ပြီး မိသားစုဝင်များသည် မိမိတို့၏ မြေကွက်ပေါ်တွင် နေထိုင်ရန် အဆောက်အအုံများ ထပ်မံဆောက်လုပ်နိုင်သည်။ မြေကွက်များကို ရောင်းချနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ အိမ်ထောင်စုတစ်ခု ပြောင်းရွှေ့မည်ဆိုလျှင် သူတို့၏ မြေကွက်တွင် နေထိုင်ခွင့်ကို စွန့်လွှတ်ရသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် အမျိုးသမီးများသည် သူတို့၏ အိမ်များနှင့် အိမ်ထောင်စုမြေကွက်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြသည်။ အိမ်များ၏ အောက်ထပ်တွင် ကျွဲနွားများကို ထားသည်။ မြေကွက်များတွင် မီးဖိုချောင်ကို သပ်သပ်အဆောင်တစ်ဆောင် ခွဲထုတ်ထားကာ၊ ရေသိုလှောင်ကန်နှင့် ခြံစိုက်ခင်းများလည်း ရှိသည်။ အိမ်ဖတ်ရွာတွင် အိမ်ထောင်စုမြေကွက်များမှာ ကျယ်ဝန်းပြီး ခြံစိုက်ခင်းမှာလည်း ကြီးမားသည်။ အိမ်ထောင်စုများသည် ဂေါ်ဖီ၊ ဂျင်း၊ ဗူးသီး၊ ဝဲ၊ ပြောင်းဖူး စသဖြင့် စိုက်ပျိုး ကြသည်။ ကျောင်းနားရွာတွင်မူ ခြံစိုက်ခင်းများမှာ ပို၍ သေးငယ်သည်။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို အများအားဖြင့် ဝမ်းစာ အတွက်သာ စိုက်ပျိုးကြပြီး ပိုလျှံပါကရောင်းချသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ခြံစိုက်ခင်းများကို အဓိက စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းသူ များဖြစ်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ အမျိုးသားများက ကူညီသည်။ အိမ်ထောင်စုများသည် ဝါးရုံများလည်း စိုက်ပျိုးပြီး ရလာသည့် ဝါးဖြင့် လက်မှုပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ခြင်းမှာလည်း အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း တစ်ခုဖြစ်သည်။

တောင်ယာမြေများမှာ ရွာမြေ၏ ပြင်ပတွင် ဖြစ်သော်လည်း ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အတွင်းတွင်ပင် ရှိသည်ဟု ရွာသားများက ယူဆထားကြသည်။ တောင်ယာမြေများတွင် အဓိကအားဖြင့် ဂျင်းနှင့် ခြောက်သွေ့ဒေသ စပါး အဓိက စိုက်ပျိုးပြီး ဆောင်းရာသီရှိ ပြောင်းနှင့် ပဲအမျိုးမျိုးကိုလည်း အနည်းငယ် စိုက်ပျိုးသည်။ ဂျင်းသည် အဓိက ရောင်းချသည့် သီးနှံ ဖြစ်သည်။ စပါး၊ ပဲ၊ ပြောင်း၊ ဂျုံနှင့်



ကျေးရွာအုပ်စု တောင်ပိုင်း ကျောက်နားကတ်ရွာပတ်ဝန်းကျင်မှ မြေမှာ ပို၍ ညီညာပြန့်ပြူးပြီး မြေသြဇာပို၍ ကောင်းသည်။
ဓာတ်ပုံ - LAURA ESHBACH/LANDESA

ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို အများအားဖြင့် ဝမ်းစာအဖြစ် စားသုံး ရန်သာ စိုက်ပျိုးသည်။ အိမ်ဖတ် ကဲ့သို့ ရွာများတွင် အိမ်ထောင်စု များမှာ စားနပ်ရိက္ခာ ကိုယ်တိုင် စိုက်ပျိုးဖူလုံပြီး ပြင်ပမှ ဆီနှင့် အသားကိုသာ ဝယ်ယူသည်။ လုပ်အားအတွက် အိမ်ထောင်စုများ၏ မိသားစုဝင်များက အများဆုံး ဖြည့်ဆည်းပေးလေ့ ရှိသော်လည်း အိမ်ထောင်စုများအကြား လုပ်သားများ အလဲအလှယ်လုပ်၍ အသုံးချခြင်း များရှိပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ရွာတွင်းမှ (သို့) ပြင်ပမှ

အလုပ်သမားများ ငှားရမ်းကြသည်။ စိုက်ပျိုးရေး အလုပ်များအတွက် အမျိုးသားများက အမျိုးသမီးများထက်ပို၍ အခကြေးငွေ ရရှိသည်။

အမျိုးသမီးများသည် ချုပ်လုပ်ခြင်း၊ ပေါင်းသင်ခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် ခြွေလှည့်ခြင်း တို့ကို လုပ်ကိုင် ကြသည်။ အမျိုးသားများက မြေကို ရှင်းလင်းခြင်း၊ ထွန်ရက်ခြင်းနှင့် မြေယာပြုပြင်ခြင်း အလုပ်များကို လုပ်ကြသည်။



ကျေးရွာအုပ်စု မြောက်ပိုင်းမှ တောင်ကုန်းများပေါ်သည့် အိမ်ဖတ်ကျေးရွာ ပတ်လည်မှ တောင်ယာမြေများ
ဓာတ်ပုံ -LAURA ESHBACH/LANDESA

တောင်ယာကို အသုံးချပိုင်ခွင့်ကို ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ သတ်မှတ် ထားသည်။¹ တောင်ယာမြေ အသုံးချ ပိုင်ခွင့်ကို နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေများတွင် အသိအမှတ်မပြုထားသော်လည်း ရပ်ရွာလူထု တစ်ရပ်လုံးက ၎င်းတို့ ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆထားပြီး မြေကို ရှင်းလင်း၊ ထွန်ရက်စိုက်ပျိုးသော အိမ်ထောင်စု (သို့) တိုးချဲ့မိသားစုက သက်ဆိုင်ရာမြေများကို သီးသန့်

အသုံးချပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု လက်ခံထားကြသည်။ တောင်ယာမြေကို အမွေဆက်ခံ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ပြီး အခြားသူအား ငှားရမ်းနိုင်သည်။ တောင်ယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား ရောင်းချမှု အချို့ရှိကြောင်း တင်ပြထားသည်များ ရှိသော်လည်း ကျေးရွာ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကမူ

¹ မြန်မာနိုင်ငံ တဝန်းတွင် တောင်ယာမြေကို "လေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ လုပ်ပိုင်ခွင့်" ဖြင့် အသုံးပြုသော ရပ်ရွာ အသိုက်အဝန်း များစွာရှိသော်လည်း ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ တောင်ယာကို အသုံးချပိုင်ခွင့်နှင့် ထွန်ရက်စိုက်ပျိုးပုံ အလေ့အထများမှာမူ ရပ်ရွာ အသိုက်အဝန်း အလိုက် ကွဲပြားမှုရှိနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့ရောင်းချမှုများအကြောင်း သိထားခြင်း မရှိဟု ဆိုပါသည်။ CSO အဖွဲ့ဝင်များနှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမှုအရ တိုးချဲ့မိသားစု တစ်စုလျှင် တောင်ယာမြေ အတိုင်းအတာတစ်ခုကို လုပ်ကိုင်ကြောင်းနှင့် ထိုအတိုင်းအတာအတွင်းမှ အကွက်ငယ်လေးများကို ထိုတိုးချဲ့မိသားစုတွင်းရှိ အိမ်ထောင်စုအဖွဲ့များက ရယူလုပ်ကိုင်ကြောင်း သိရသည်။ မြေကို အသုံးချပုံနှင့် မညီညွတ်အကွက်ကို အသုံးချမည်ဆိုသည်တို့မှာ သက်ဆိုင်ရာ တိုးချဲ့မိသားစုအတွင်း ညှိနှိုင်းမှုအရဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

အိမ်ထောင်စုများ၏ အရင်းအမြစ်နှင့် လုပ်သားအင်အား ရှိမှုပေါ် မူတည်၍ လယ်ကွင်းများကို စိုက်ပျိုးပုံ နှစ်မျိုးရှိသည်။ အရင်းအမြစ်နှင့် လုပ်သားအင်အား ပိုရှိသော အိမ်ထောင်စုများသည် ကျယ်ပြန့်သော မြေယာကို အသုံးချ၍ လယ်ကွက် သုံးကွက်မှ လေးကွက်အထိ အလှည့်ကျစိုက်ပျိုးပြီး လယ်တစ်ကွက်အား တစ်ရာသီစိုက်ပျိုးပြီးလျှင် အလွတ်ထားလိုက်သည်။ အရင်းအမြစ်နှင့် လုပ်သားအင်အား နည်းပါးသော အိမ်ထောင်စုများမှာမူ လယ်ကွက်နှစ်ကွက်ကို အသုံးပြုပြီး မြေကွက်အား အလွတ်ထားခြင်း မရှိဘဲ ဂျင်းနှင့် စပါး တစ်လှည့်စိုက်ပျိုးသည်။ တောင်ယာမြေများ၏ မြေဩဇာနှင့် မြေဆီလွှာ အရည်အသွေးတို့မှာ မတူညီကြပါ။ အိမ်ဖတ်ရွာတွင် အိမ်ထောင်စုများအားလုံး မြေဩဇာကောင်းသောမြေနှင့် သိပ်မကောင်းသောမြေနှစ်မျိုးလုံးကို ရရှိလုပ်ကိုင်နေကြောင်း ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က ဆိုသည်။

ကျေးရွာအုပ်စုအတွင်းမှ ကျေးရွာ တစ်ရွာချင်းစီတွင် "ထင်းသစ်တော" (သို့) "ကျေးရွာပိုင် ထင်းစိုက်ခင်း" ခေါ်ဆိုကြသော သစ်တော ဧက (၂၀) မှ (၄၀) ထိရှိကြသည်။ အချို့ရွာများတွင် "ကျေးရွာဘုံပိုင် သစ်တော" များလည်း ရှိသည်။ ကျေးရွာအားလုံး၏ ရွာနယ်နိမိတ်အတွင်း (သို့) အနီးတွင် ပြည်သူပိုင်သစ်တောများလည်း ရှိသည်။ လက်ရှိတွင် ထင်းစိုက်ခင်းနှင့် ကျေးရွာဘုံပိုင် သစ်တောများတွင် သစ်ပင်အကောင်းများကို မခုတ်လှဲရန် တားမြစ်ထားပြီး အိမ်ဖတ်ရွာ ကဲ့သို့ အချို့သော ရွာများတွင် ဒဏ်ငွေသတ်မှတ်၍ တားမြစ်ထားသည်။ ဤတားမြစ်ချက်မှ ပြင်ပမှ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများက လာရောက်စည်းမျဉ်း ကြပ်မတ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကျေးရွာများကိုယ်တိုင်က မြေဆီလွှာနှင့် ရေကို ထိန်းသိမ်း၍ မြေဆီလွှာ ပျက်စီး တိုက်စားခံရခြင်းကို ကာကွယ်ရန် ဆောင်ရွက်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း အမျိုးသမီး ဖြေကြားသူများက ဆိုသည်။ ကျေးရွာလူထုသည် ထိုသစ်တောများကို သစ်ကိုင်းခြောက်၊ သစ်ကိုင်းကျိုးများကို ရယူရန် (ပုံမှန်အားဖြင့် ထိုထင်းများကို ကျေးရွာအတွင်း သက်ကြီးပိုင်းများအတွက် ဖယ်ထားလေ့ရှိသည်။) သို့မဟုတ် ကျေးရွာအတွင်း အချို့သော သစ်လိုအပ်ချက်များ (အဆောက်အဦးသစ်များအတွက် သစ်တိုင် (သို့) ကျေးရွာအခမ်းအနား (သို့) ပရဟိတ၊ အလှူအတန်း များအတွက် ထင်းလိုအပ်လျှင် စသည့်အခြေအနေတွင် သစ်မခုတ်ရ တားမြစ်ချက်ကို လိုက်နာရန် မလိုဘဲ ခြွင်းချက်အဖြစ် ခုတ်ယူနိုင်သည်။) ထို့ကြောင့် အိမ်ထောင်စုများသည်ရွာမှ ပုံမှန်အားဖြင့် တစ်နာရီ (သို့) မိနစ် (၉၀) ကြာလမ်းလျှောက်ရသော အခြားသစ်တောများမှ ထင်းခုတ်ယူကြသည်။ ထိုသစ်တောများမှာ အစိုးရပိုင် သစ်တောများဖြစ်သည်ဟု ဖြေဆိုသူများက ယုံကြည်လက်ခံထားသည်။ အိမ်ထောင်စုများသည် ရွာမြေနှင့် တောင်ယာမြေများတွင် ခြံစည်းရိုးအဖြစ် စိုက်ပျိုးထားသော အပင်များမှ သစ်ကိုင်းခြောက်များကို ထင်းအဖြစ် ရယူအသုံးပြုကြသည်။

အမျိုးသမီးများနှင့် အိမ်ထောင်စုများအတွက် သစ်တောများမှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အရေးပါသော အထောက်အပံ့များ ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ သစ်တောများကို အသုံးချရာတွင်လည်း ကျား၊ မအလိုက် ကွဲပြားမှု ရှိပြီး သစ်တောမှ အကျိုးအမြတ်များ ရရှိပုံမှာလည်း ကျား၊ မအလိုက် ကွဲပြားမှုရှိသည်။ သစ်တောများတွင် အမျိုးသမီးများသည် ထင်း၊ မှို၊ မှုတ်၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် သစ်ဥသစ်ဖုများနှင့် အခြား သစ်မဟုတ်သော ပစ္စည်းများ (NTFP) ကို ရှာဖွေထုတ်ယူကြသည်။ သစ်တောများမှ ရရှိသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်များမှာ အမျိုးသမီးများအတွက် အရေးပါသော ဝင်ငွေ အရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အမျိုးသားများမှာ ဝါးများကို ခုတ်လှဲ သယ်ပို့ကြပြီး ရွာမြေအတွင်းမှ ဝါးရုံများမှလည်း ခုတ်ယူကြသည်။ ဝါးဖြင့်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများမှာ ဤဒေသအတွက် အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး စိုက်ပျိုးရေးအလုပ်ပါးသောခြောက်သွေ့ရာသီများတွင် ဤအလုပ်ကို အိမ်ထောင်စုများက လုပ်ကိုင်ကြ သည်။ အမျိုးသမီးများမှာ သေးငယ်သော ဝါးလက်မှုပစ္စည်းများကို လုပ်ကိုင်ကြပြီး အမျိုးသားများမှာ ပို၍ကြီးမား၊ လေးလံသော ဝါးထွက်ပစ္စည်းများကို ပြုလုပ်ကြသည်။

စပါးစိုက် လယ်ကွင်းများမှာ ကျေးရွာအုပ်စု နယ်နိမိတ်အတွင်းတွင် မရှိဘဲ အင်းလေးကန်အနီးတွင် တည်ရှိသည်။ ကျောင်းနား ကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စု ငါးခုသည် ကျေးရွာနှင့် တစ်နာရီခန့်လမ်းလျှောက်ရသည့် အကွာအဝေးတွင် ရှိသော စပါးစိုက်လယ်မြေများကို ဝယ်ယူထားကြသည်။ ဤလယ်မြေများမှာ အိမ်ထောင်စုများက တစ်ဦးချင်း အမည်ပေါက်ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းဖြစ်ကာ

ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဤမြေများကို ရောင်း၊ ဝယ်နိုင်ပြီး၊ ချေးငွေရရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။² ဤအိမ်ထောင်စုများမှ အမျိုးသားရော၊ အမျိုးသမီးများပါ စပါးစိုက်လယ်မြေများပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်ကြပြီး တောင်ယာမြေတွင် စိုက်ပျိုးသည်နှင့် အလားတူပင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများကို ခွဲဝေတာဝန်ယူကြသည်။

စားကျက်မြေများမှာ ရွာမြေပြင်ပတွင် ဖြစ်ပြီး တောင်ယာမြေများနှင့် သစ်တောများအနီးတွင် တည်ရှိသည်။ စားကျက်မြေအဖြစ်ဒေသခံများ အသုံးပြုနေသော မြေ၏ တရားဝင် မြေအမျိုးအစားသတ်မှတ်ချက်ကို ဖြေဆိုသူများက တိတိကျကျ မသိရှိကြပါ။ MONREC ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ ကြီးပြင်ကာကွယ်တော မြေများဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်။ စားကျက်မြေများကို အမျိုးသားများရော၊ အမျိုးသမီးများပါ အသုံးပြုကြပြီး ကျွဲနွားများစသည့် မွေးမြူရေး တိရစ္ဆာန်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်းမှာ အမျိုးသားများ (သို့) အမျိုးသမီးများ၏ သီးသန့် တာဝန်ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြေဆိုသူ များက ပြောကြားသည်။

၄-၃ မြေယာအခွင့်အရေးများအပေါ် ကျား-မ ရှုထောင့်ကွဲပြားမှု

မြေယာ ပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်မှာ အဓိကအားဖြင့် ထုံးတမ်းအစဉ်အလာရ ဖြစ်ပြီး မြေယာအမျိုးအစားတစ်ခုစီအလိုက် မတူညီသော လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် စည်းမျဉ်းများ ရှိသည်။ ကျေးရွာများအတွင်းတွင် မြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အမွေ ဆက်ခံခြင်းနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းတို့ဖြင့် အဓိက ရရှိကြသည်။ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများတွင် မြေယာ အားလုံးအတွက် တန်းတူအခွင့်အရေးများရှိသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း လက်တွေ့တွင် အမြဲတမ်းထိုသို့ မဟုတ်ပါ။ ဇနီးမယားနှစ်ဦးအနက် လိုက်နေခြင်း/ လင်ယောက်ျားနှစ်ဦးအနက် လိုက်နေခြင်း အလေ့အထများ အပေါ် မူတည်၍ မြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိလာခြင်း (သို့) ဆုံးရှုံးသွားခြင်းများ ရှိသည်။

ဤကျေးရွာအုပ်စုတွင် တောင်ယာမြေကို မိသားစုများက အသုံးပြုရန်အတွက်သာ အခွင့်အရေးရရှိထားခြင်းဖြစ်ပြီး အများအားဖြင့် တိုးချဲ့မိသားစုကြီး၏ သားသမီးများ ကြီးပြင်း၍ အိုးအိမ်သစ်ထောင်ကြလျှင် အိမ်ထောင်စုများကြား မြေများကို ခွဲခြမ်းလုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးကြသည်။ အမျိုးသားများရော အမျိုးသမီးများပါ တောင်ယာမြေကို သူတို့ “ပိုင်ဆိုင်ခြင်း” မရှိမုန်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်ထားကြသည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများသည် အမွေဆက်ခံခြင်း (သို့) လက်ထပ် ထိမ်းမြားခြင်းမှတစ်ဆင့် တောင်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ရရှိကြသည်။ ဤလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ရောင်းဝယ်ခွင့် မရှိပါ။ သားသမီးများအားလုံးလည်း တောင်ယာမြေအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့် တန်းတူရရှိကြသည်။

လက်ထပ်ခြင်း၊ မိသားစုနှင့် အမွေဆက်ခံခြင်းတို့နှင့် ဆိုင်သော အစဉ်အလာများမှာ ဆံထုံးနောက် လျှောင်ပါခြင်းလား/ လျှောင်နောက် ဆံထုံးပါခြင်းလား ဆိုသည်နှင့် အမျိုးသမီးအဆင့်ဆင့် ဆက်ခံခြင်းလား/ အမျိုးသားအဆင့်ဆင့် ဆက်ခံခြင်းလား ဆိုသည်ကို တိတိကျကျ သုံးသပ်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဥပမာအားဖြင့် လက်ထပ်ပြီးလျှင် အိမ်ထောင်ဖက်၏ ရွာသို့ လိုက်နေ၊ မနေ ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှာ အောက်ပါ အချက်တစ်ချက်ချက် (သို့) အားလုံးအပေါ်တွင် မူတည် သည် - ၁။ လင်မယားနှစ်ဦးအနက် မည်သူက တောင်ယာမြေပိုမိုလုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်ဆိုသည့်အချက်၊ ၂။ အိမ်ထောင်ဖက် သည် တစ်ဦးတည်းသော သားသမီးဖြစ်ကာ မိဘကို ပြုစုစောင့်ရှောက်နေသူဖြစ်ခြင်း၊ နှင့် ၃။ အိမ်ထောင်ဖက်သည် အငယ်ဆုံး သားသမီးဖြစ်ကာ နေထိုင်ရာအိမ်ဝင်းကို အမွေဆက်ခံရရှိမည့်သူ ဖြစ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာတွင် တစ်ရွာတည်းသားအချင်းချင်း လက်ထပ်ကြသလို အခြားရွာမှလူများနှင့်လည်း လက်ထပ်ကြ သည်။ လင်မယား ကွာရှင်းခြင်း (သို့) ခွဲနေခြင်းတို့ ဖြစ်လျှင် လင်မယား နှစ်ဦးသည် မိမိတို့၏ ဇာတိရွာသို့ အသီးသီး ပြန်၍ နေကြကာ မိမိတို့ရွာရှိ မူလ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် တောင်ယာမြေများကို လုပ်ကိုင်ခွင့် ပြန်လည်ရရှိကြသည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများသည် အခြားတစ်နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားသည့်တိုင် မိမိတို့၏ မူလ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် တောင်ယာမြေများကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အား ဆုံးရှုံးခြင်း မရှိပါ။

² စိုက်ပျိုးမြေ အဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည့် မြေများမှာ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေ ဥပဒေအောက်နှင့် အကျုံးဝင်ပြီး MOALI ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။ ထိုမြေများကို တရားဝင် မှတ်ပုံတင်နိုင်ပြီး မြေအသုံးချခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ ၇) လျှောက်ထားနိုင်ကာ ပုံစံ ၇ ဖြင့် ထိုလယ်မြေအား တရားဝင် ရောင်းဝယ် လွှဲပြောင်းခွင့်၊ ရေရှည်အသုံးချခွင့်များ ရရှိနိုင်သည်။ ပုံစံ ၇ ရှိလျှင် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေး တိုးတက်မှုဘဏ်မှ ချေးငွေ (ကာလတို စိုက်ပျိုးရေး ချေးငွေ)လည်း ရယူနိုင်သည်။ ကျောင်းနားရွာမှ ဖြေဆိုသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ ၎င်းတို့ မိသားစုများ၏ စပါးစိုက်လယ်မြေများမှာ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းများစွာက ဝယ်ယူထားခြင်းဖြစ်ကာ ပုံစံ ၇ လျှောက်ထားခြင်းမရှိဘဲ လယ်မြေပိုင်ဆိုင်ကြောင်း အခြား စာရွက်စာတမ်းအထောက်အထားများ (အရောင်းအဝယ် စာချုပ်၊ အခွန်ရှင်းတမ်းများ) ရှိကြောင်း သိရသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိုမြေကို အသုံးပြု၍ တရားဝင် ချေးငွေများ လျှောက်ထားခြင်း ရှိမရှိကို ရှင်းလင်းစွာ မသိခဲ့ရပါ။ ဤမြေမှာ ကျေးရွာနယ်နိမိတ်ပြင်ပတွင်ဖြစ်ပြီး ကျေးရွာအုပ်စုမှ လူအနည်းငယ်နှင့်သာ ပတ်သက်သည့် အတွက် လေ့လာသုံးသပ်ရေးအဖွဲ့၏ FGD နှင့် အခြားတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများတွင် ဤလယ်မြေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မေးမြန်းခြင်း အနည်းငယ်သာ ရှိခဲ့သည်။

၎င်းတို့မရှိချိန်တွင် ထိုတောင်ယာများကို တိုးချဲ့မိသားစုအတွင်း ခွဲဝေ အသုံးပြုနေမည် ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းတို့ ပြန်လာလျှင် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ကြသည်။

မိဘများ ခွဲနေကြလျှင် သားသမီးက မိဘများ၏ မြေကို မည်သို့ ရယူအသုံးချသည်ဆိုသည်နှင့် အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှာ ဒုတိယမြောက် ဇနီးဖြစ်သည်ဆိုလျှင် သူမနှင့် သူမ၏ သားသမီးများ၏ မြေယာအခွင့်အရေး မည်သို့ ရှိမည် ဆိုသည်တို့ကို မေးမြန်းရာတွင် အဖြေ မရရှိခဲ့ပါ။ ဇေယျာတုံးတမ်းအစဉ်အလာအရဆိုလျှင် သားသမီးများသည် မိခင်နှင့် အတူနေထိုင်ကာ မိခင်၏ မြေယာကို ရယူလုပ်ကိုင်ကြလေ့ရှိသော်လည်း ဖခင်၏ မြေမှာလည်း တစ်ရွာတည်းတွင် ဆိုလျှင် ရယူအသုံးချနိုင်သည်။ ဖခင်၏ မြေမှာ အခြားရွာတွင်ဆိုလျှင်မူ သားသမီးများမှာ ထိုရွာတွင်မနေလျှင် ထိုမြေအား ရပိုင်ခွင့်ကို စွန့်လွှတ်ရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုရွာတွင် နောင်တစ်ချိန်၌ သွားရောက်နေထိုင်ပါက ထိုမြေများကို ရယူလုပ်ကိုင်ခွင့် တောင်းဆိုနိုင်သည်။

အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများသည် တောင်ယာမြေများကို အခကြေးငွေပေး၍ ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အများအားဖြင့် အမျိုးသမီးများသည် မိမိတို့ဘာသာ မြေယာ ငှားရမ်း၊ လုပ်ကိုင်ခြင်း ပြုလေ့မရှိပါ။ ကျောက်နားကတ်ရွာတွင် FGD တွင်ပါဝင်ဖြေကြားသူများ၏ အဆိုအရ “အပြင်လူ” ဆယ်ဦး မြေငှားရမ်းထားကြောင်း သိရသည်။ မြေတစ်ဧကကို တစ်နှစ် ငှားရမ်းခမှာ ၅,၀၀၀ ကျပ် ခန့်ဖြစ်ပြီး ဒေသခံများဆိုလျှင် ဈေးလျှော့ပေးကာ အပြင်လူများက ပို၍ ပေးရသည်။ နှုတ်ကတိဖြင့်သာ ငှားရမ်းရန် သဘောတူကြပြီး အထောက်အထား လက်မှတ်၊ စာရွက်စာတမ်းများ ပြုလုပ်ခြင်း မရှိပါ။ အမ်ဖတ်မှ FGD နှင့် အရေးပါသောအချက်အလက်ပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် မည်သို့မျှ ထုတ်ပြောကြသော်လည်း CSO ဝန်ထမ်းများ၏ အဆိုအရ အမ်ဖတ်ရွာ တွင်လည်း မြေယာငှားရမ်းမှုများ ရှိကြောင်း သိရသည်။ တိုးချဲ့မိသားစုများတွင် အိမ်ထောင်စု အနည်းငယ်သာ ရှိကြပြီး အသုံးချနိုင်သည်ထက် ပို၍ မြေယာများရှိနေလျှင် ငှားရမ်းမှုအများဆုံး ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

တောင်ယာမြေများကို မည်သည့် ပေးချေမှုမျှ မပြုလုပ်ဘဲ ငှားရမ်းခြင်းလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အများအားဖြင့် ဆွေမျိုးများ အကြားတွင် ဤသို့ ပြုလုပ်ကြသည်။ မြေငှားယူရန် (သို့) ငှားပေးရန် မိသားစုအတွင်းတွင် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ကိစ္စရပ်အားလုံးကို အမျိုးသားက ဆုံးဖြတ် လေ့ရှိသည့် အိမ်ထောင်စုတွင်မူ အမျိုးသား၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သာ အတည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အမျိုးသားများမှာ အိမ်ထောင်စု၏ ငွေကြေးကိုလည်း စီမံခန့်ခွဲသည့် အတွက် မြေငှားရမ်းရာမှ ရသည့် ဝင်ငွေကို အမျိုးသားများက စီမံခန့်ခွဲသည်။

တောင်ယာမြေအတွက် တရားဝင်အထောက်အထားများ ရရှိရေး ဆိုသည့်အပေါ်တွင်မူ သဘောထားများ ကွဲလွဲနေကြသည်။ မြေယာ လုံလောက်ပြီး အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် သီးနှံများကို လယ်ကွင်းများတွင် အလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် အမ်ဖတ်ရွာတွင် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းများက သူတို့၏ ရယူလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်လာနိုင်ကြောင်း ရွာသူ ရွာသားများက ဆိုသည်။ ကျောင်းနားနှင့် အခြားတောင်ပိုင်းရှိ ရွာများတွင်မူ မြေယာ ရှားပါးကာ မြေမှာပိုပြန့်၍ တန်ဖိုး ပိုရှိသောကြောင့် မိမိတို့၏ မြေများကို ကာကွယ်ရန်အတွက်၊ အထူးသဖြင့် အပြင်လူများရန်မှ ကာကွယ်ရန်အတွက်၊ အထောက်အထားများ ရလိုကြောင်း အချို့အမျိုးသမီးများက ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်။

နေထိုင်ရာ ရွာမြေများအတွက်မူ အငယ်ဆုံး သား၊ သမီး (သို့) မိဘများနှင့် အတူနေ၍ ပြုစုစောင့်ရှောက်သော သားသမီးက အိမ်နှင့် မြေကွက်ကို အမွေဆက်ခံရရှိသည်။ သို့သော် နေရာရှိလျှင်မူ အခြားသားသမီးများလည်း မြေကွက်အတွင်းတွင် အိမ်အသစ်များ ဆောက်လုပ်နေထိုင်နိုင်သည်။ ဤပုံစံအားဖြင့် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား နှစ်ဖက်လုံး အိမ်ဝင်းမြေကွက်ကို တန်းတူ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ လက်တွေ့တွင် ကျား၊ မ တစ်ဖက်ဖက်အား ပို၍ အသာပေးထားခြင်း ရှိမရှိ သဲကွဲစွာ မသိရပါ။ ရွာမြေများကို ဝယ်ယူ၊ ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်း၊ ပေါင်နံခြင်း (သို့) အပေါင်ထား၍ ငွေချေးခြင်း ပြုလုပ်ခွင့် မရှိပါ။

ကျောင်းနားရွာတွင် ရွာနယ်နိမိတ်ပြင်ပတွင် စပါးစိုက်လယ်ကွင်း ပိုင်ဆိုင်သော အိမ်ထောင်စု ငါးစု ခန့်ရှိကြောင်း အမျိုးသမီးများက ခန့်မှန်းထားသည့် အတွက် ဤရွာတွင်သာ စပါးစိုက် လယ်မြေနှင့် ပတ်သက်၍ မေးမြန်းနိုင်သည်။ ကျောင်းနား ရွာတွင် ပြုလုပ်သော FGD တွင် စပါးစိုက်လယ်မြေ ပိုင်ဆိုင်သော အိမ်ထောင်စု များမှ အမျိုးသမီး နှစ်ဦး ပါဝင်ကာ သူတို့ သိသလောက် သူတို့မိသားစုများ၏ စပါးစိုက်လယ်မြေများကို လယ်ယာမြေ ဥပဒေ နှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း မရှိဟု ဆိုသည်။ စပါးစိုက် လယ်မြေများမှာ ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ အမွေဆက်ခံခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် ချေးငွေအတွက် အပေါင်ထားခြင်းများ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း FGD တွင်ပါဝင်သော အမျိုးသမီးများ

နားလည် ထားကြသည်။ အမျိုးသမီးများသည် မိသားစုဝင် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူ မြေယာ ဆက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ထားကြသည်။ FGD တွင်ပါဝင်သော စပါးစိုက်လယ်မြေပိုင်ဆိုင်သည့် မိသားစုများမှ အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံးက သူတို့၏ မိခင်များသည် ထိုလယ်မြေများကို မိဘများထံမှ အမွေဆက်ခံရရှိကာ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြောင်း ဖြေကြားသည်။

၄-၄ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်အာမခံချက် နှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုအပေါ် ကျား-မ ရှုထောင့်များ

မြေယာနှင့် ပတ်သက်၍ အိမ်ထောင်စုတွင်းတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ထိခိုက်နိုင်ချေနှင့် ပတ်သက်၍ ထုတ်ဖော်ပြောကြားမှု (သို့) နားလည်သဘောပေါက်မှု နည်းပါးသည်။ CSO အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အမျိုးသမီးအရေး လှုပ်ရှားသူများနှင့် ဆွေးနွေးချိန်တွင် ပင် အမျိုးသမီးများသည် လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းအပိုင်းများတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခြင်းမရှိဘဲ သူတို့ ပါဝင် ဆောင်ရွက်လာအောင် ကြိုးစားရခြင်းမှာ အလွန်ခက်ခဲကြောင်းသာ ပြောဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရပ်ရွာ၏ မြေယာ ပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် အာမခံချက် အပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ထိခိုက်နိုင်ချေများကို အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနည်းတူ ရင်ဆိုင်ကြရပြီး မြေယာဆိုင်ရာ ရပ်ရွာ၏ စည်းဝေးဆုံးဖြတ်ရာတွင်လည်း ပါဝင်ခြင်းမရှိသည့် တစ်ဆင့်ပို၍ ထိခိုက်လွယ်သည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။

ဤရပ်ရွာလူထုများမှာ ထူးထူးခြားခြား မြေရှားပါးခြင်း (သို့) စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကြီးနှင့် အခြားသူများက မြေသိမ်းဆည်းခြင်း များ မကြုံဖူးသေးသည့်အတွက် ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် ဘာဖြစ်မည်ကို ဖြေဆိုသူများက သေချာမသိကြပါ။ လက်ရှိတွင် သစ်တောမြေများကို သစ်တောမြေအဖြစ်မှ ပယ်ဖျက်ကာ လယ်ယာမြေ (သို့) ပြင်ပအဖွဲ့အစည်း၊ လုပ်ငန်းများအား ရောင်းချ နိုင်သော မြေများအဖြစ် ပြောင်းလဲမှုရှိနေသောကြောင့် ထိုမြေများအား ပိုင်ဆိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့် အာမခံချက်နှင့် ပတ်သက်၍ မေးခွန်းထုတ်စရာရှိလာသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အိမ်ထောင်စုတစ်ခုလုံးအတွက် ထိုမြေများတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ချေရှိကာ အမျိုးသမီးများမှာ တောထဲတွင် သစ်နှင့် အခြား ရိက္ခာများ ရှာဖွေခြင်းကို ပိုမိုပြုလုပ်သောကြောင့် အမျိုးသမီးများအတွက် သက်ရောက်မှု ပို၍ ကြီးမားနိုင်သည်။

အိမ်ထောင်စုများအတွင်းတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့် ခိုင်မာမှု အားနည်းစေသည့် အခြား အကြောင်းရင်း အနည်းငယ်လည်း ရှိနေသည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုမှတစ်ဆင့် မြေယာ ရယူလုပ်ပိုင် ခွင့် ရရှိလာသည့် အခြေအနေတွင် သူမ၏ အမျိုးသားနှင့် ပေါင်းသင်းနေသည့်ကာလတွင်သာ ထိုမြေကို လုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိသည်။ သူတို့ ကွာရှင်း (သို့) ခွဲနေကြလျှင် မြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်မှာ သူမ၏ အလိုဆန္ဒမပါဘဲ ရုတ်သိမ်းခံရနိုင်သည်။ အိမ်ထောင်တစ်ခု ကွာရှင်းရန် မည်သူက ဆုံးဖြတ်သည်ကို သေချာမသိသော်လည်း အမျိုးသားများက ဆုံးဖြတ်ချက် အများစုကို ချမှတ်သည့်အတွက် ကွာရှင်း ပြတ်စဲရန်လည်း အမျိုးသားများကသာ ချမှတ်မည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

၄-၅ မြေအငြင်းပွားမှုများဆိုင်ရာ ကျား-မ ရှုထောင့်များ

ဒေသတွင်း မြေယာအငြင်းပွားမှုများမှာ တောင်ယာမြေနှင့် သစ်တောမြေတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ပေါ်ပေါက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကျေးရွာအုပ်စု၏ တောင်ဘက်ပိုင်းတွင် အဖြစ်များကြောင်း ဖြေဆိုသူများက ပြောကြားသည်။

အမျိုးသမီးများသည် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (VTA) ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်လျှင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံသာ တင်ပြအဆုံးအဖြတ် ခံယူလေ့ ရှိကြောင်း ပြောကြားသည်။ (ကျေးရွာလူကြီးအဖြစ်မှနေ၍ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်လာသူ ၎င်း၏ အတွေ့အကြုံများအရ) အဖြစ် အများဆုံး ပြဿနာ မှာ ပလပ်ထားသော မြေတွင် ကျူးကျော်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း VTA ကဆိုသည်။ ပြီးခဲ့သည့် ခြောက်လအတွင်း ထိုကဲ့သို့အငြင်းပွားမှု တစ်ကြိမ်ပေါ်ခဲ့သည်ဟု သူက ဆိုသည်။ VTA အနေနှင့် သူသည် သက်ဆိုင်ရာ မြေ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု သမိုင်းကြောင်းကို အခြားရွာသူရွာသားများအား မေးမြန်း၍ သုံးသပ်ကာ နှစ်ဖက်အဖွဲ့များနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး၍ အငြင်းပွားမှု ကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားသည်။ ဖြေရှင်းပေးရာတွင် အငြင်းပွားသော အိမ်ထောင်စုများတွင် မည်သည့် အိမ်ထောင်စုက မြေမည်မျှရှိ၍ မည်သည့်အိမ်ထောင်စုက မြေလိုအပ်သည် စသည့်အချက် အပါအဝင် အိမ်ထောင်စု တစ်ခုစီ၏ လိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြောင်း သူက ပြောသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မိသားစု တစ်ခုထက်မက ပါဝင်သော တိုးချဲ့မိသားစုများတွင် အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လေ့ရှိပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် သူတို့၏ မြေယာပေါ်တွင် လာရောက် ကျူးကျော်သော "အပြင်လူ" များနှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြစ်ကြောင်း VTA ကဆိုသည်။

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုရှိ မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အပေါ် ကျား-မရှုထောင့် ကွဲပြားခြင်းအား လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် သူ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကျေနပ်လျှင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း မေးမြန်းသည့်အခါ သူက ရွာသူရွာသားများသည် ယခုအထိ သူ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြကြောင်း၊ သို့သော် မကျေနပ်၍ အယူခံဝင်လိုပါကလည်း မြို့နယ် အဆင့် အစိုးရအရာရှိများထံ ရက် (၃၀) အတွင်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်းနှင့် သူဆုံးဖြတ်ချက်ချချိန်တွင် ထိုသို့ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း နှစ်ဖက်အဖွဲ့များအား ရှင်းပြကြောင်း ပြန်လည် ဖြေကြားသည်။

ကျေးရွာအုပ်စု တောင်ပိုင်းမှ ရေချမ်းကုန်းရွာရှိ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက သူမတို့မိသားစု၏ တောင်ယာမြေကို အခြား အိမ်ထောင်စု တစ်ခုက ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ ဝင်ရောက်အသုံးချကြောင်း တင်ပြသည်။ သူမ၏ ဖခင်က ကျေးရွာလူကြီးထံ သွားရောက်တိုင်ကြားရာ ရွာလူကြီးကသူမတို့ မိသားစု၏ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို သိသဖြင့် သူမတို့အား အနိုင်ပေး၍ အငြင်းပွားမှုကို ဖြေရှင်းခဲ့သည်။ ကျေးရွာအုပ်စု တောင်ပိုင်းတွင် မြေယာရရှိမှု ပို၍ နည်းခြင်းကြောင့် အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်စေရန် အကြောင်းဖြစ်ကြောင်း VTA က အတည်ပြုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အိမ်ဖတ်ရွာတွင် အိမ်ထောင်စု (၅၀) ခန့်သာရှိ၍ မြေယာ လုံလောက်စွာ ရှိပြီး တောင်ပိုင်းမှ ကျောက်နားကတ်ရွာတွင်မူ အစဉ်အလာအရ ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေကို မျှဝေ သုံးစွဲနေသည့် အိမ်ထောင်စု (၁၈၀) ကျော်ရှိသည်။

ကျောက်နားကတ်ရွာသည် အခြား မြို့နယ်တစ်ခုဖြစ်သော ကလေးမြို့နယ်၏ နယ်နိမိတ်အနီးတွင် ရှိသောကြောင့် မြို့နယ် နှစ်ခုအကြား နယ်နိမိတ်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကိုလည်း ရင်ဆိုင်ရကြောင်း VTA ကဆိုသည်။ နယ်နိမိတ်ပြဿနာ၏ အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ မြို့နယ်နှစ်ခု၏ နယ်နိမိတ်မူပိုင်ပေးပို့ရုံ သဘာဝရေကန်ကြီး တစ်ခုမှာ ရေခမ်းသွားကာ မြေညီ (စိုက်ပျိုး၍ ရကောင်းရနိုင်သည်) အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့အနေဖြင့် ထိုပြဿနာများကို မဖြေရှင်းနိုင်သောကြောင့် ခရိုင် ဥက္ကဋ္ဌကဲ့သို့ အထက်အရာရှိများထံ တင်ပြထားကြောင်း VTA ကဆိုသည်။

အမျိုးသမီး ဖြေဆိုသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု တောင်ဘက်ပိုင်းရှိ ကျေးရွာများ အနီးမှ ထင်းသစ်တောများအတွင်း တရားမဝင်သစ်ခုတ်ယူမှုများရှိကြောင်း သိရသည်။ ကျူးကျော်သူများက မီးသွေးဖုတ်ရန် သစ်ပင်များလာရောက်ခုတ်ယူကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာလူထုက သတိပေးဆိုင်းဘုတ်များ စိုက်ထူ၍ ကျူးကျော် သစ်ခုတ်ယူမှုများကို တားဆီးရန် ကြိုးစားထားသည်။

အငြင်းပွားမှုများနှင့် အထူးသဖြင့် တစ်ရွာတည်းအတွင်း မြေယာအငြင်းပွားမှုများအတွက် မိမိထံ လာရောက် တိုင်ကြားသူများမှာ အများအားဖြင့် အမျိုးသားများသာဖြစ်ကြောင်း VTA ကဆိုသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အမျိုးသမီးများက လာရောက် တိုင်ကြားသော်လည်း အမျိုးသမီးအများစုမှာ အမျိုးသားများ (သူတို့၏ ယောက်ျား သို့မဟုတ် ဖခင်) က အိမ်ထောင်စုကိုယ်စား ရှေ့ထွက်ဆောင်ရွက်ရန် အားကိုးကြောင်း တင်ပြထားသည်။ လက်ရှိအချိန်ထိ VTA သည် အမျိုးသမီး ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများအတွက် မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းပေးခဲ့ခြင်း မရှိသေးပါ။

အိမ်ထောင်စုတွင်း ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက်မူ အမျိုးသားရော၊ အမျိုးသမီးများပါ မိမိအား လာရောက်ချဉ်းကပ် တိုင်ကြားကြကြောင်း VTA ကဆိုသည်။ အများအားဖြင့် ကွာရှင်းခြင်း (သို့) အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု ပြဿနာများဖြစ်သည်။ သို့အနေနှင့် ပြဿနာများကို ကျေးရွာ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများနှင့် အညီ ဖြေရှင်းလေ့ရှိပြီး ထူးခြားသည့် ကိစ္စရပ်များကိုမူ ကိစ္စတစ်ခုစီအလိုက် အခြေအနေပေါ်မူတည် ဖြေရှင်းသည်။ လင်မယား ကွားရှင်းရာတွင် အများအားဖြင့် အမျိုးသားများက အမျိုးသမီးများကို ငွေကြေး ပေးကြောင်း သူကဆိုသည်။ သားသမီးရှိလျှင် အမျိုးသမီးအနေနှင့် အများအားဖြင့် အမျိုးသား၏ မြေကို ရယူလုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ အငြင်းပွားမှု၊ ပြဿနာများမှာ လက်ရှိအချိန်ထိ ကျေးရွာအတွင်းတွင်သာ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ မတူညီသော ကျေးရွာများမှ လာရောက်ပေါင်းသင်းနေထိုင်သော လင်မယားများအကြား ကွာရှင်းခြင်းနှင့် မြေယာအငြင်း ပွားမှု ဖြစ်ခြင်းအား ဖြေရှင်းပေးခြင်း မရှိသေးကြောင်း သိရသည်။ အိမ်ဖတ်နှင့် ကျောင်းနား ရွာများတွင် လေ့လာသုံးသပ် ရေးအဖွဲ့ သိရှိခဲ့ရသည်မှာ ကွာရှင်းပြတ်စဲကြရာတွင် အိမ်ထောင်ဖက်မှာ အခြားရွာမှဖြစ်ပါက သူတို့၏ ဇာတိရွာသို့ ပြန်၍ မူရင်း အိမ်ထောင်စု၏ မြေယာများကို လုပ်ပိုင်ခွင့် ပြန်လည်ရရှိကြကြောင်း သိရှိရသည်။

ဤကနဦး စီမံကိန်း နယ်မြေတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် မြေယာ ပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့် လေ့လာသုံးသပ်မှုတွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ကာ CSO ဝန်ထမ်းများကလည်း ထပ်မံရှင်းပြသကဲ့သို့ပင် ဤကျေးရွာအုပ်စုမှ အမျိုးသမီးများသည် မြေယာဥပဒေများအပေါ် သိနားလည်မှု

မရှိသလောက်ဖြစ်ကာ ဤအချက်မှာ မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုနိုင်ခြင်း မရှိအောင် တားဆီး ပိတ်ပင်နေသည့် အချက် တစ်ချက် ဖြစ်သည်။ ဤအခက်အခဲကို ကျော်လွှားရန် ဒေသတွင်းမှ CSO အချို့သည် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေး၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးနှင့် မြေယာဥပဒေများဆိုင်ရာ ကျေးရွာအဆင့် သင်တန်းများ စတင် ကျင်းပပေးလာကာ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများကို ဖိတ်ခေါ်၍ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိခြင်း၏ အရေးပါမှုအကြောင်းကို ဝင်ရောက် ဆွေးနွေးစေလျက်ရှိသည်။

၄-၆ လယ်ယာမဲ့ ဖြစ်ခြင်း³ ဆိုင်ရာ ကျား၊ မ ရှုထောင့်

ဤကျေးရွာအုပ်စုအတွင်းတွင် လယ်ယာမဲ့ ဖြစ်မှုမှာ နည်းပါးသည့်အတွက် ဤဒေသတွင် လယ်ယာမဲ့ခြင်း ဆိုင်ရာ ကျား၊ မ အခန်းကဏ္ဍကို ခြုံငုံသုံးသပ်ရန်ခက်ခဲသည်။ လယ်ယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုများမှာ အခြားအိမ်ထောင်စုများထက် ဆင်းရဲသည်ဟု ယူဆထားကြပြီး လယ်ယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုအများစုမှာ စိုက်ပျိုးရေး နေ့စားအလုပ်သမားအလုပ်နှင့် ဝါးထွက်ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ရောင်းချခြင်းတို့ကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ လယ်ယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် တောင်ယာမြေကို ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်နိုင်သော်လည်း အမျိုးသမီးများမှာမူ ပုံမှန်အားဖြင့် မြေယာကို မိမိတို့ ဘာသာ ရယူလုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိသည့် အတွက် မြေယာငှားရမ်းရာတွင် အခက်အခဲရှိနေသည်။ FGD များတွင် တက်ရောက်သော အမျိုးသမီးများ၏ ဖြေကြားချက်အရ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ကျစရိတ်များ ကြီးများခြင်းနှင့် အမျိုးသားများမပါဘဲ မြေယာ ငှားရမ်းရန် ညှိနှိုင်း၍ ရချင်မှ ရနိုင်ခြင်း စသည့်အကြောင်းများကြောင့် မိမိတို့ဘာသာ မြေကို ထွန်ရက်စိုက်ပျိုးခြင်းထက် နေ့စား အလုပ်သာ လုပ်လိုကြောင်း သိရသည်။

မြောက်ပိုင်းရှိ အိမ်ဖတ်ကျေးရွာတွင် လယ်ယာမဲ့ အိမ်ထောင်စု မရှိသော်လည်းတောင်ပိုင်းရှိ ကျောက်နားကတ်နှင့် ရေချမ်းကုန်းရွာများတွင် အနည်းငယ် (ကျောက်နားကတ်တွင် အိမ်ထောင်စု ဆယ်စုနှင့် ရေချမ်းကုန်းတွင် တစ်စု၊ နှစ်စု) ရှိကြသည်။ မြေယာမဲ့ခြင်း အကြောင်းရင်းမှာ နှစ်ခု ဖြစ်နိုင်ကြောင်း အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားအဓိက ဖြေဆိုသူများက ဆိုသည်။ VTA ၏ အဆိုအရ လယ်ယာမဲ့ အိမ်ထောင်စုများမှာ ကျောက်နားကတ်ရွာတွင် လွန်ခဲ့သည့် မျိုးဆက်အနည်းငယ် ခန့်ကမှ လာရောက် အခြေချသဖြင့် ဝေလှော်ထုံးတမ်းအရမြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိခြင်း ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ FGD များတွင် ပါဝင်သော အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ ရေချမ်းကုန်းရွာမှ အိမ်ထောင်စုများမှာ သူတို့၏ တောင်ယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို မကြာသေးမီက ရောင်းချလိုက်သည့်အတွက် လယ်ယာမဲ့ဖြစ်လာရသည်ဟု သိရသည်။ ဥပမာတစ်ခုမှာ မိသားစုဝင်တစ်ဦး နေမကောင်းဖြစ်၍ ငွေလိုအပ်သည့် အခြေအနေမျိုး ဖြစ်သည်။

တိုးချဲ့မိသားစုများအတွင်းတွင် မိသားစုဝင်အနည်းငယ်သာရှိ၍ ရရှိထားသည့် မြေယာအားလုံးကို မထွန်ရက်နိုင်သော အိမ်ထောင်စုများသည် မိမိတို့၏ မြေယာကို အခြားအိမ်ထောင်စုများအား ရောင်းချတတ်ကြသည်။ သို့သော် လက်ရှိ အချိန်တွင်မူ အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုရောင်းချနေခြင်း မရှိကြောင်း အမျိုးသမီးများနှင့် VTA တို့က ဖြေဆိုကြသည်။

၄-၇ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရေးတွင် ပါဝင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကျား-မ ရှုထောင့်များ

အိမ်ထောင်စုတွင်းနှင့် ပြင်ပတွင်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ကဏ္ဍသည် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများအကြား ကွဲပြားမှု အရှိဆုံး ကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသားများသည် အိမ်ထောင်စုတစ်ခု၏ “အိမ်ထောင်ဦးစီး” ဖြစ်ကြောင်း အမျိုးသမီးများက လက်ခံထားကာ အရေးကြီးသောဆုံးဖြတ်ချက်များအားလုံးကို ချမှတ် သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် အမျိုးသမီးများကိုလည်း တိုင်ပင်လေ့ရှိကြောင်း ဖြေဆိုသူများက ဆိုပါသည်။ အမျိုးသား များသည် ဈေးကွက်နှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ကိုင်ကာ ငွေကိုလည်း ကိုင်တွယ်သည်။ ငွေကို မည်သို့ အသုံးပြုမည်ဆိုသည် ကိုလည်း အမျိုးသားများကပင် ဆုံးဖြတ်သည်။ အမျိုးသားများသည် ဈေးသို့သွား၍ သီးနှံများ (အဓိကအားဖြင့် ဂျင်း) ကို ရောင်းချကာ အမျိုးသမီးများမှာ စီးပွားရေး အရောင်းအဝယ်များတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။

မြေယာနှင့် ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များချရာတွင် ဘာကိုစိုက်ပျိုးမည်၊ ဘယ်အချိန်တွင် စိုက်မည်၊ မြေကို ငှားရမ်းရန် သင့်မသင့် စသည်တို့အပါအဝင် မြေယာဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်အများစုကို အိမ်ထောင်စုအတွင်းတွင် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြပြီး အထူးသဖြင့် တူညီသော

³ ဤလေ့လာသုံးသပ်မှု အစီရင်ခံစာတွင် ဖြေဆိုသူများ ပြောဆိုသည့် “လယ်ယာမဲ့ဖြစ်ခြင်း” ဆိုသည်မှာ စိုက်ပျိုးမြေ မရှိခြင်း (သို့) တောင်ယာမြေအား ရယူသုံးစွဲခွင့် မရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ကျေးရွာအုပ်စုအတွင်းမှ အိမ်ထောင်စု အားလုံးနီးပါးတွင် ရွာမြေအတွင်း၌ အိမ်ဝင်း မြေကွက် အနည်းငယ်စီ ရှိထားကြသည်။

မြေအပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်နေကြသော လင်မယားအကြား၊ မိဘနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီး သားသမီးများ အကြား ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် မြေယာနှင့် ပတ်သက်၍ အိမ်ထောင်စုအတွင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုများ ရှိပါက အိမ်ထောင်ဦးစီး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သာအတည်ဖြစ်ပြီး အများအားဖြင့် အိမ်ထောင်ဦးစီးမှာ အမျိုးသားဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီး အိမ်ထောင်ဦးစီးများမှာ အမျိုးသားအိမ်ထောင်ဦးစီးများလောက် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် ဩဇာ အမြဲတမ်းမရရှိပါ။ ကျောင်းနားရွာတွင် မုဆိုးမတစ်ဦးသည် အိမ်ထောင်စု၏ တရားဝင် အိမ်ထောင်ဦးစီးဖြစ်သော်လည်း သူမ၏ မြေယာကို ထွန်ရက်ရန် သူမ၏ သားများ၏ လုပ်အားကို အားကိုးနေရသည့်အတွက် မြေယာဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင်လည်း အရွယ်ရောက်ပြီးသားများကို အားကိုးရကြောင်း တင်ပြလာပါသည်။

ကျေးရွာအုပ်စုမှ အမျိုးသမီးများသည် ကော်မတီများ (သို့) အစိုးရဌာနများတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်ကြောင်း လူမှုအခြေပြုအဖွဲ့ဝင်များက ဆိုသည်။ ကျေးရွာအစည်းအဝေးများမှာလည်း အမျိုးသမီးများ အလုပ်မအားသည့် ညနေပိုင်းအချိန်တွင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသဖြင့် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခွင့်မရကြောင်း သိရသည်။

၄-၈ ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိရေးတွင် ကျား-မအလိုက် ရှုထောင့်များ

ရပ်ရွာအတွက် စိုက်ပျိုးရေး ကူညီပံ့ပိုးမှု အချို့ဆောင်ရွက်ထားသည်များ ရှိသော်လည်း တစိုက်မတ်မတ် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း မရှိသလို အမျိုးသမီးများအတွက် ဦးတည်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းလည်း မရှိသေးပါ။ MONREC သည် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်း များနှင့် လူမှုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းကာ ဤဝန်ဆောင်မှုများကို အဓိကဖြည့်ဆည်းပေးနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် (UNDP)၊ အစိုးရနှင့် ရပ်ရွာဘုန်းကြီးကျောင်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ရပ်ရွာလူထုသည် ရေသိုလှောင်ကန်နှင့် မိုးရေခံစနစ်များကို တည်ဆောက်ထားကာ နွေရာသီတွင် ရေရှားပါးမှု ပြဿနာကို အနည်းငယ်လျော့ချ လာနိုင်ပြီ ဖြစ်သည်။ ဤပံ့ပိုးမှုကြောင့် ရေသိုလှောင်ခြင်း၊ အိမ်မှုကိစ္စဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် တိရစ္ဆာန်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း တာဝန်များ ယူထားရသည့် အမျိုးသမီးများအတွက် တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။

အချို့သော ကျေးရွာများတွင် စီမံကိန်းအလိုက် ဝင်ရောက်ကူညီပံ့ပိုးရေးလုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် သစ်တော စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေး သွင်းအားစုအချို့ထောက်ပံ့ခြင်းတို့ ရရှိထားကြသည်။ သင်တန်းများတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး နှစ်မျိုးလုံးကို ဖိတ်ကြားသော်လည်း အများအားဖြင့် အမျိုးသားများသာ တက်ရောက်ကြသည်။

ဥပမာအားဖြင့် မြောက်ပိုင်းကျေးရွာများတွင် MIID၊ MONREC၊ International Centre for Integrated Mountain Development နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂတို့၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်သော စီမံကိန်းမှတစ်ဆင့် ကျေးရွာအခြေစိုက် သင်တန်းကျောင်းများ၊ မျိုးစေ့ဘက်များနှင့် ရေလှောင်ကန်များ ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့ကာမြေဆီလွှာနှင့် ရေဝေရေလဲ ဒေသ ထိန်းသိမ်းစီမံရေး သင်တန်းများလဲ ပေးခဲ့သည်။ အမ်ဖတ်ရွာတွင် MOREC အောက်ရှိ သစ်တောဦးစီးဌာနမှနေ၍ ကျေးရွာ သင်တန်းကျောင်းကို အသုံးပြု၍ ဝါးစိုက်ပျိုးရေး သင်တန်းများပေးခဲ့ပြီး အိမ်ထောင်စု တစ်စုစီအား ပျိုးပင်ဆယ်ပင်စီ ပေးအပ် ခဲ့သည်။ ရွာသူရွာသား ၁၅ ဦး - အမျိုးသား ဆယ်ဦးနှင့် အမျိုးသမီး ငါးဦး - ထိုသင်တန်းကို တက်ရောက်ခဲ့ကြောင်း FGD တွင် ပါဝင်သူ အမျိုးသမီးများက ဖြေဆိုသည်။ ဒေသတွင်း အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း စီမံကိန်းမှတစ်ဆင့် အမ်ဖတ်ရွာမှ အိမ်ထောင်စုတစ်စုစီအတွက် ကျွဲများလည်း ရရှိခဲ့သည်။ သစ်တော တက္ကသိုလ်နှင့် Center for People and Forests တို့ပူးတွဲ၍ ကျေးရွာအုပ်စုတောင်ပိုင်းမှ ရွာသုံးရွာအနက်မှ နှစ်ရွာတွင် လွန်ခဲ့သည့် သုံးနှစ်က သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး သင်တန်းများ ပေးခဲ့သည်။ သင်တန်းသို့ အမျိုးသားများရော၊ အမျိုးသမီးများပါ တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားသော်လည်း အမျိုးသားအများစုသာ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

သင်တန်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုများအားလုံးသည် အိမ်ထောင်စုအဆင့် ချဉ်းကပ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်တိုင် ထိုဝန်ဆောင်မှုများမှ တစ်ဆင့် အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများနှင့် မတူဘဲခြားနားစွာ မည်သို့သက်ရောက်နိုင်သည်ကို လေ့လာသုံးသပ်မှုအဖွဲ့က ရှင်းလင်းစွာ အကဲဖြတ်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသမီးများကိုလည်း သင်တန်းများသို့ ဖိတ်ကြားပြီး ပျိုးပင်များနှင့် ကျွဲများ ရရှိသည့်အတွက် အိမ်ထောင်စုနှင့်အတူ အမျိုးသမီးများ အကျိုးအမြတ်ရရှိခဲ့သည့်တိုင် ဝန်ဆောင်မှုနှင့် သင်တန်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးရာတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အဓိက လိုအပ်ချက်များနှင့် သီးသန့်သက်ဆိုင်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ခြင်းမရှိဟု ယူဆရသည်။ သင်တန်းများတွင် အမျိုးသမီး များ တက်ရောက်မှု နည်းပါးခြင်းအကြောင်းရင်းကို မေးမြန်းသည့်အခါ ဖြေဆိုသူများက (၁)

သင်တန်းတွင် ပို့ချသည့် အကြောင်းအရာမှာ အမျိုးသားများနှင့် ပို၍ သက်ဆိုင်ခြင်း၊ (၂) သင်တန်းများ ကျင်းပချိန်မှာ အမျိုးသမီးများ အခြားအလုပ်များ (ကလေးထိန်းခြင်းနှင့် ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ်ခြင်း စသဖြင့်) ကို လုပ်ချိန်နှင့် တိုက်နေခြင်း၊ (၃) အမျိုးသမီး များကို တကူးတက ဖိတ်ကြားသော်လည်း သူတို့ တက်ရောက်ခွင့်ရှိ၊ မရှိ မသေချာခြင်း တို့ကြောင့်ဟု ဖြေဆိုကြသည်။ ထို့ပြင် ကျေးရွာများတွင် အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်းများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အစီအစဉ်များစသည့် အခြား ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အမျိုးသမီးများအား သီးသန့်ဦးတည်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ မရှိသေးပါ။ အမျိုးသမီးများည် အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်းများအကြောင်း ကြားဖူးခြင်း မရှိဘဲ ဘဏ်သို့လည်း သွားရောက်ခြင်း မရှိပါ။ အိမ်ထောင်စုများသည် ငွေလိုအပ်လာပါက အများအားဖြင့် ကျွဲနွားစသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ရောင်းချလေ့ရှိသည်။

၅-၀ အကြံပြုချက်များ

ဤကျားမ ကဏ္ဍ လေ့လာသုံးသပ်ချက်ကို အခြေခံ၍ ရှေ့ပြေး စီမံကိန်းလုပ်ကွက်တွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် နည်းပညာပိုင်း ချဉ်းကပ်ပုံများနှင့်တကွ အနာဂါတ် မူဝါဒနှင့် ဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများအတွက်ပါ အကြံပြုချက်များ ထွက်ပေါ် လာပါသည်။ ထိုအကြံပြုချက်များကို အောက်တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည် -

၅-၁ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း လုပ်ကွက်အတွက် နည်းပညာအရ ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများ

၁။ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ပုံစံဖြစ်စေရန်နှင့် အမျိုးသမီးများ၏ မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် နည်းလမ်းဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် စတင်ဝင်ရောက် ဆောင်ရွက်စဉ်ကပင် အထွေထွေမြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် လေ့လာသုံးသပ်မှုနှင့် တစ်ပြိုင်တည်း ကျား၊ မ လေ့လာသုံးသပ်မှုကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

၂။ ကျေးရွာနယ်နိမိတ်များကို တိုင်းတာသတ်မှတ်ရာတွင် အမြဲတမ်းလိုလိုပင် အမျိုးသမီးများ၏ မြေအသုံးပြုမှုကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းမရှိသလို အမျိုးသမီးများ၏ မြေအသုံးပြုမှုမှာ ထင်သာမြင်သာ မရှိသည့်အတွက် ရှေ့ပြေးမြေပြင်ကွင်း ဆင်း ဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့သည် အမျိုးသမီးများ အသုံးချနေသော မြေကို အထူး ဂရုပြု လေ့လာသုံးသပ်သင့်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော မြေများတွင် ရွာမြေ၊ သစ်တောမြေ (အမျိုးသမီးများ ထင်းနှင့် NTFP များ ထုတ်ယူသည့်မြေ)နှင့် တောင်ယာမြေ (အမျိုးသမီးများ မီးဖိုချောင် သီးနှံစိုက်ခင်း ထားရှိနိုင်သည့် နေရာ) များပါဝင်နိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ ထိုမြေ သည် နယ်နိမိတ်တိုင်းတာသတ်မှတ်ရာတွင် ထိုမြေများကို ရွာ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း မရှိပါက ထိုမြေ များအပေါ် အားထား၍ အမျိုးသမီးများ ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးမြေ အသုံးချမှုကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ရပ်ရွာများ၏ အရင်းအမြစ်အသုံးချပုံများကို မှတ်တမ်းတင်သည့်အခါ အမျိုးသား/အမျိုးသမီး၊ လူကြီး/လူငယ်နှင့် လူလွတ်/အိမ်ထောင်သည် စသည်တို့အလိုက် အသုံးပြုသူများကို အုပ်စုခွဲခြား၍ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းဖြင့် အသုံးပြုသူအမျိုးအစားအပြည့်အစုံကို အပြည့်အဝ ပုံဖော်သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အမျိုးသမီးများအား ကျေးရွာ မြေပုံထုတ်ရေး ကော်မတီတွင် ပါဝင်စေခြင်းသည် စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာတွင် အမျိုးသမီးများ အသုံးများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်စေရန် ခြေလှမ်းကောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည့်တိုင် အမျိုးသမီးများမှာ ထိုသို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ခြင်း မရှိသဖြင့် အမျိုးသမီးများ အဓိပ္ပါယ်ရှိစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ပိုမိုအားစိုက် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပေလိမ့်မည်။ အစည်းအဝေးအားလုံးတွင် အမျိုးသားတစ်ဖွဲ့၊ အမျိုးသမီး တစ်ဖွဲ့ ခွဲ၍ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးများ မိမိတို့၏ အမြင်များကို ထုတ်ဖော်ပြောခွင့် ရရှိလိမ့်မည်ဟု ရည်ညွှန်းအုပ်စုများမှ အမျိုးသမီး အချို့က အကြံပြုသည်။ ထိုကော်မတီများတွင် မတူညီသော အမျိုးသမီး အုပ်စု အမျိုးမျိုး (အသက်အရွယ်အလိုက်၊ အိမ်ထောင်ရှိ-မရှိ၊ အမျိုးသမီး အိမ်ထောင်ဦးစီးနှင့် အမျိုးသား အိမ်ထောင်ဦးစီးမှ မိသားစုဝင်ဖြစ်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေရှိသော အမျိုးသမီးနှင့် လယ်ယာမဲ့ မိသားစုဝင် အမျိုးသမီး စသဖြင့်) တို့ကို ကိုယ်စားပြုသူများ ပါဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်စေခြင်းဖြင့် ရည်ရွယ်ချက် ပိုမို အထမြောက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ကျေးရွာမြေအသုံးချမှု အစီအစဉ်များ ချမှတ်ရာတွင် ရှေ့ပြေးအဖွဲ့အနေနှင့် အမျိုးသမီးများပါဝင်စေရန် ဂရုပြု၍ အားလုံးပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ်မျိုး ဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်မနေ အရေးကြီးပါသည်။

၅။ လက်မောင်ကွေးကျေးရွာအုပ်စုတွင် ဒေသခံ လူမှုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများသည် လူမှုရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင် အမျိုးသမီးများ ပိုမို ပါဝင်လာစေရေးနှင့် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများအားလုံး မြေယာဥပဒေများအကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်လာရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထု ဆွေးနွေးပွဲနှင့် သင်တန်းများ ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ ရှေ့ပြေး အဖွဲ့များအနေဖြင့် ထို NGO များနှင့် ချိတ်ဆက်၍ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အမျိုးသမီး ပါဝင်မှု မြှင့်တင်လာစေရန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင် မည့် နည်းလမ်းရှာဖွေသင့်ပါသည်။

၆။ အမျိုးသမီး သီးသန့် အစည်းအဝေး (သို့) အုပ်စုများ ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးများ မြေအသုံးချခွင့် ရရှိရေးနှင့် မြေအသုံးချမှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့၏ အခက်အခဲများကို ဖွင့်ဟပြောဆို ဖော်ပြခွင့် ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၇။ ကျေးရွာများတွင် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးထုအတွင်း မြေယာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများအကြောင်း ဗဟုသုတ နည်းနေဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့ပြေးကြားဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ယင်းမှထွက်ပေါ်လာမည့် သက်ရောက်မှု အလားအလာများ ကို ရွာသူ၊ ရွာသားများ နည်းလည်စေရန်အတွက် ပညာပေးအစီအစဉ်များနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်ပါသည်။ တရားဥပဒေရေးရာ ပညာပေး အစီအစဉ်များတွင် အမျိုးသမီးမြေယာအခွင့်အရေးကိုလည်း ထည့်သွင်း ပညာပေးသင့်ပြီး သင်တန်းများကို အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများ အားလုံးအတွက် စီစဉ်ပေးသင့်ပါသည်။ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စု (နှင့် ဤကဲ့သို့ ပညာပေးသင်တန်းများကို ဒေသခံအဖွဲ့များ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် မည်သည့် စီမံကိန်းနေရာတွင်မဆို) တွင် ရှေ့ပြေးအဖွဲ့အနေဖြင့် ဒေသခံ လူမှုအခြေပြုအဖွဲ့များနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့် ပါသည်။

၈။ ကျေးရွာတွင်း အငြင်းပွားမှုကို လက်ဦးဖြေရှင်းပေးရသူ၊ ရွာသူ ရွာသားများအတွက် အစိုးရ ဌာနများနှင့် ချိတ်ဆက်ပေး သည့် လမ်းကြောင်း ဖြစ်သော ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် ဥပဒေနှင့် အညီ အမျိုးသမီးများအတွက် မြေယာအခွင့်အရေး များဆိုင်ရာနှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရန် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းများ ဆိုင်ရာ သင်တန်းများ ရရှိထားသင့်သည်။

၉။ အင်းလေးကန်အနီးတွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ တိုးတက်များပြားလာခြင်းနှင့် အခြား မြေယာ အမျိုးအစား ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် မြေယာဆိုင်ရာ ဖိအားများ တိုးမြှင့်လာလျက်ရှိသည့်အ တွက် မြေဈေးနှုန်းများ မြင့်လာခြင်း၊ အငြင်းပွားမှုပဋိပက္ခများနှင့် ဖိအားများကြောင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အိမ်ထောင်စုများအပေါ် မည်သည့် အကျိုးဆက်များ ဖြစ်ပေါ်သက်ရောက်မည်ဆိုသည်ကို ပိုမိုအသိပညာဖြန့်ဝေရန် လိုအပ် ပါသည်။ ဤအခြေအနေအတွက် လေ့လာစမ်းစစ်မှုများအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးကို ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်းနှင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းတို့ လိုအပ်ပါသည်။

၁၀။ စီမံကိန်းအနေနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး အဖွဲ့များ (သို့) အလားတူ အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းပေးရန် စဉ်းစားသုံးသပ်သင့်ပါသည်။

၁၁။ ရှေ့ပြေးချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်မှု အပိုင်း၌ စီမံကိန်း ရလဒ်များမှာ အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများအတွက် တန်းတူ သက်ရောက်မှု ရှိမရှိကိုပါ ထည့်သွင်း၍ အချက်အလက်ကောက်ယူကာ လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။

၅-၂ အခြားမူဝါဒနှင့် ဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ

၁။ မြေယာဆိုင်ရာ ဥပဒေများအားလုံးတွင် အမျိုးသမီးများ မြေယာအခွင့်အရေး တန်းတူရရှိရန် ပြဌာန်းချက်များ ရှင်းလင်းစွာ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မြေအသုံးချမှု မူဝါဒတွင် ထိုကဲ့သို့ပြဌာန်းချက်များပါဝင်သော်လည်း ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်မြေဥပဒေ အပါအဝင် ယခင်က ပြဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများတွင် ထိုကဲ့သို့ ပြဌာန်းချက်များ ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် မြေယာကို စီမံအုပ်ချုပ်သူ တာဝန်ခံ (DoALMS မှ အရာရှိများနှင့် ကျေးရွာလူကြီးများ အပါအဝင်) အကြား နားလည်မှု ရှုပ်ထွေးခြင်းများ ဖြစ်စေပြီး ကျား၊မ တန်းတူညီမျှမှု အခြေခံဥပဒေများကိုလည်း ကောင်းစွာဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။

၂။ စိုက်ပျိုးမြေကို ပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ခွင့်အား ခွင့်ပြုရန် ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေ ဥပဒေအား ပြောင်းလဲသင့်ပြီး ဥပဒေအတိုင်း ဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိ ထိရောက်စွာ စောင့်ကြည့်သည့် စနစ်ပေါ်ပေါက်ရန်လည်း တိုက်တွန်း နှိုးဆော်သင့် ပါသည်။

၃။ အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာဆိုင်ရာအခွင့်အရေးကို ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ပေးထားသည်နှင့် လက်တွေ့တွင် ရရှိခံစားခွင့် အနေအထားကို ပြည့်စုံစွာ အချက်အလက်ကောက်ယူသင့်ပါသည်။ ထိုအချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ အမျိုးသမီး အိမ်ထောင်ဦးစီးများ၏ မြေယာရရှိပိုင်ခွင့်နှင့် မြေယာအသုံးချမှုဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို ဖော်ထုတ်ကာ အမျိုးသမီးများ ကို ပံ့ပိုးပေးမည့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းများ သတ်မှတ်ရန် အကြံပြုသင့်ပါသည်။

၄။ ဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲ၍ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (အထူးသဖြင့် အပိုဒ် ၇၅) တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်များကို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်ရန် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ရှင်းလင်း၍ ရပ်ရွာလူထု လက်လှမ်းမီသော နည်းစနစ်များကို ဖန်တီးသင့် ပါသည်။

၅။ အိမ်ထောင်စုအတွင်း လင်ယောက်ျား/အမျိုးသား မိသားစုဝင်များ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာသွားခြင်း၊ လင်မယားကွာရှင်းခြင်း နှင့် ခွဲ၍နေခြင်း စသည့်အခြေအနေများကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို အထူးထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ မြေယာ အမွေဆက်ခံခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် ရောင်းချခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ လမ်းညွှန်မှုများကို ရှင်းလင်းစွာ ချမှတ်သင့်ပါသည်။

၆။ မြေယာဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး အဖွဲ့များအပါအဝင် မြေယာဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များ၊ ဥပဒေ ရေးရာ အကူအညီများ၊ မှတ်ပုံတင်ဆောင်ရွက်ပေးမှုများ စသည်တို့အားလုံးတွင် ကျေးလက်ဒေသနေ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိစေသင့်ပါသည်။ နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ကျေးရွာအဆင့်နှင့် အထက်အဆင့်များတွင် ဖွဲ့စည်းသည့် ကော်မတီများ အားလုံးတွင် အမျိုးသမီးများ မဖြစ်မနေပါဝင်ရမည့် အရေအတွက် တစ်ခု သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုသို့ ပါဝင် စေခြင်းဖြင့် ရပ်ရွာအတွင်းမှ အမျိုးသားများ၏ ထောက်ခံမှုကိုလည်း ရရှိလာနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

Government of Myanmar, Ministry of Immigration and Population. (2015). *The 2014 Myanmar population and housing census*. Available from Myanmar Information Management Unit at <http://www.themimu.info/census-data>.

Jhaveri, N., & Thomas, N. (2016). *Land Use and Tenure Assessment of Let Maung Kway Village Tract, Nyaung Shwe Township*. Washington, DC: USAID Tenure and Global Climate Change Program.

[UNDP] United Nations Development Programme. (2011). *The integrated household living conditions survey in Myanmar (2009-2010) – Poverty profile*. Yangon: UNDP.

Wang, C., & Myint, S.W. (2016). "Environmental Concerns of Deforestation in Myanmar 2001-2010." *Remote Sensing*. Basel, Switzerland: MDPI.com.

Woods, K. (2015). *Commercial agriculture expansion in Myanmar: Links to deforestation, conversion timber, and land conflicts*. Washington, DC: Forest Trends.

နောက်ဆက်တွဲ ၁ - မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကျား-မ ရှုထောင့်များ အား ရပ်ရွာအဆင့် လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း - ကွင်းဆင်းမေးမြန်းသူများအတွက် လမ်းညွှန်မေးခွန်းများ

အမျိုးသမီးများနှင့် ရည်ညွှန်းအုပ်စုလိုက် ဆွေးနွေးခြင်း

ခေါင်းစဉ်	ဖြစ်နိုင်သည့် မေးခွန်းများ
<p>မြေနှင့် မြေအသုံးချမှုအမျိုးအစားများ</p>	<p>ကျေးရွာအတွင်း မည်သည့် လှုပ်ရှားမှုများတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်သလဲ? ဤကျေးရွာအတွင်း မည်သည့် မြေအမျိုးအစားများ ရှိပါသလဲ? ထိုမြေအမျိုးအစား တစ်ခုစီကို မည်သို့ အသုံးပြုပါသနည်း/ မြေအမျိုးအစား တစ်ခုစီကို ဘယ်အတွက်အသုံးပြုပါသလဲ? အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခွင့်မရှိသည့် လှုပ်ရှားမှုများ/မြေများ ရှိပါသလား? ရှိပါက ဘာကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ရသလဲ? ထိုလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ခွင့်မရရန် (သို့) ထိုမြေကို အသုံးချခွင့် မရရန် မည်သည့်အရာက အတားအဆီး ဖြစ်နေပါသလဲ? အမျိုးသမီးများ အတူတကွ လုပ်ဆောင်ကြသည့် (သို့) အပြန်အလှန် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် လှုပ်ရှားမှုများ ရှိပါသလား? အမျိုးသမီးများ အုပ်စုလိုက် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြပါသလား? သို့မဟုတ် အမျိုးသမီးများ တောထွက်ပစ္စည်းများ အတူတကွ ထုတ်ယူကြပါသလား? သို့မဟုတ် အမျိုးသမီးများ အပြန်အလှန် အပေးအယူသဘောဖြင့် တစ်ဦးလယ်တွင် တစ်ဦး ကူညီလုပ်ကိုင်ခြင်း ရှိပါသလား?</p>
<p>အမျိုးသမီး ဦးဆောင်သည့် အိမ်ထောင်စုများ</p>	<p>ဤရွာတွင် အမျိုးသမီး ဦးစီးသည့် အိမ်ထောင်စုအများအပြား ရှိပါသလား? မည်မျှ ရှိပါသလဲ? ရှိပါက ထိုအမျိုးသမီးများ မည်ကဲ့သို့ အိမ်ထောင်ဦးစီးများ ဖြစ်လာပါသလဲ? (ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့သည် အိမ်ထောင်မရှိသူ အပျိုများလား၊ ခင်ပွန်းက အဝေးတွင် သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေခြင်းများ၊ ခင်ပွန်းက စွန့်ပစ်သွားခြင်းလား၊ ခင်ပွန်း သေဆုံး သွားခြင်းလား)</p>
<p>မြေယာလက်ဝယ်ရှိခြင်းနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း</p>	<p>ဤရွာရှိ လူများစုသည် မြေပိုင်ဆိုင်ကြပါသလား? မိသားစုအနည်းငယ်လား၊ မိသားစု အချို့လား၊ မိသားစု အများအပြားလား? အမျိုးသမီးများ မြေပိုင်ဆိုင်ကြပါသလား? ပိုင်ဆိုင်ပါက ပိုင်ဆိုင်သူအရေအတွက်များသလား? မများပါက ဘာကြောင့်လဲ? ပိုင်ဆိုင်မှု အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများကို မည်သူအမည်ဖြင့် ရရှိထားပါသလဲ? အိမ်ထောင်ဦးစီး၊ ခင်ပွန်း၊ အရွယ်ရောက်ပြီးသူတစ်ဦးဦး၊ ခင်ပွန်းနှင့် ဇနီး၊ အသက်အကြီးဆုံးသူ၊ စသဖြင့် အထောက်အထားစာရွက်တွင် မိမိနာမည်ပေါက်သော အမျိုးသမီး (သို့) အမျိုးသားနှင့် ပူးတွဲ အမည်ပေါက်သော အမျိုးသမီးများကို သိပါသလား? မည်မျှလောက် ရှိသလဲ စုံစမ်းပါ (အနည်းငယ်၊ အချို့၊ အများအပြား၊ မြောက်များစွာ၊ အများဆုံး၊ အမျိုးသမီး အိမ်ထောင်ဦးစီးများ အများစုလား (သို့) မည်သို့သော အမျိုးသမီးမျိုးလဲ)</p>

	<p>LUC အကြောင်း မြင်ဖူး၊ ကြားဖူးပါသလား? LUC အကြောင်းသိသည် ဆိုပါက၊</p> <ul style="list-style-type: none"> • LUC ဆိုတာဘာလဲ? ဤရွာတွင် LUC ရှိသည့် အိမ်ထောင်စု တစ်စုရ ရှိ ပါသလား? ဘယ်အချိန်တုန်းက ရရှိခဲ့ပါသလဲ? မည်သို့ ရရှိခဲ့ကြပါသလဲ? <i>မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း ကိစ္စရပ်အပေါ် သူတို့မည်မျှ နားလည်ကြောင်း သိရှိအောင် လုပ်ပါ။</i> • LUC များသည် အရေးကြီး/အကူအညီရသည်ဟု ထင်ပါသလား? LUC ရှိခြင်း" အကျိုးကျေးဇူးက ဘာပါလဲ? • အမျိုးသမီး တစ်ဦး၏ အမည်ပေါက်သည့် LUC ကို မြင်ဖူး၊ ကြားဖူးပါသလား? <i>မည်မျှလောက် ရှိသလဲ စုံစမ်းပါ (အနည်းငယ်၊ အချို့၊ အများအပြား၊ မြောက်မြားစွာ၊ အများဆုံး၊ အမျိုးသမီး အိမ်ထောင်ဦးစီးများ အများစုလား (သို့) မည်သို့သော အမျိုးသမီး မျိုးလဲ)</i> • LUC တွင်အမျိုးသမီး အမည် ပေါက်ခြင်းကြောင့် အမျိုးသမီးများအ တွက် ထူးခြားမှု ရှိပါသလား? <p><i>ကိုယ်ပိုင်အမည်ပေါက်ခြင်း ကြောင့် အမျိုးသမီးများ မြေယာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရေး၊ အသုံး ပြုနိုင်စွမ်း၊ ငှားရမ်းနိုင်စွမ်း၊ ပေါင်နှံနိုင်စွမ်း (သို့) ရောင်းချနိုင်စွမ်း အပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိ-မရှိ ကျွန်ုပ်တို့ စူးစမ်းလေ့လာနေပါသည်။</i></p>
<p>အမျိုးသမီးများ မြေရရှိနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ</p>	<p>မြေယာပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် မြေကိုမည်သို့ ရရှိခဲ့ပါသလဲ? <i>မိသားစုချင်း အမွေဆက်ခံခြင်း၊ အစိုးရ ခွင့်ပြုခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း စသည့်နည်းဖြင့်</i></p> <p>အမျိုးသမီးများ မည်ကဲ့သို့ မြေပိုင်ရှင် ဖြစ်လာသလဲ?</p> <p>မိမိမွေးဖွားခဲ့သည့်မိသားစုမှ အမွေဆက်ခံရရှိခြင်း-</p> <ul style="list-style-type: none"> • အမျိုးသမီးများသည် မွေးဖွားကြီးပြင်းခဲ့ သည့် မိသားစု ထံမှမြေအမွေဆက်ခံနိုင်သလား? မည်မျှများပြားပါသလဲ? ဖြစ်စဉ်ကို ပြောပြပါ။ • အမျိုးသမီး များသည် အကိုများ၊ မောင်များနှင့် မြေပမာဏ တန်းတူရရှိပါသလား? • အမျိုးသမီးများ အိမ်ထောင်ရှိခြင်း-မရှိခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပါသလား? • လုပ်ကွက်ငယ် အိမ်ထောင်စုများ အနေဖြင့် သားသမီးများပါက မြေကို မည်သို့ ဝေခြမ်းပါသလဲ? ဥပမာ အိမ်ထောင်စုတွင် မြေကွက်အငယ်လေးသာ ရှိပြီး သားသမီး လေးယောက်ရှိပါက မည်သူ့ကို ဦးစားပေးမလဲ? • ဤရွာတွင် အမျိုးသမီးများ မည်သည့်အသက်အရွယ်တွင် အိမ်ထောင်ကျလေ့ရှိပါသလဲ? သတို့သမီးမိသားစုက သတိုးသားမိသားစုအား တင်တောင်းရခြင်း (သို့) သတို့သား မိသားစု ထံမှ တစ်စုံတစ်ရာ ရရှိခြင်း ရှိပါသလား? ထိုသို့ အလဲအထပ်ပြုလုပ် ရာတွင် မြေယာပါပါသလား? • ရွာတွင်မြေပိုင်ရှိသည့် အမျိုးသမီးသည် လက်ထပ်ပြီးရွာမှ ထွက်ခွာ သွားလျှင် ကျန်ခဲ့သောမြေသည် မည်သို့ ဖြစ်မလဲ? <p>ခင်ပွန်းထံမှ အမွေရရှိခြင်း</p> <ul style="list-style-type: none"> • အမျိုးသမီးများသည် မိမိတို့၏ ခင်ပွန်းထံမှ မြေယာအမွေ ဆက်ခံခွင့် ရှိပါသလား? မည်မျှဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိပါသလဲ? • တရားဝင်လက်ထပ်ထားရန် အရေးကြီးပါသလား? • ခင်ပွန်းတွင် ဇနီးတစ်ဦးထက်ပိုရှိပါက ပြဿနာရှိပါသလား? <p>အစိုးရ ခွင့်ပြုခြင်းကြောင့် မြေရရှိခြင်း</p> <ul style="list-style-type: none"> • အမျိုးသမီးများသည် အစိုးရထံမှ တိုက်ရိုက်ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် မြေရရှိနိုင်ပါသလား? မည်မျှဖြစ်လေ့ဖြစ်ထ ရှိပါသလဲ? အစိုးရထံမှခွင့်ပြုချက်ကို ပိုမိုရရှိနိုင်သည့် အမျိုးသမီး ပုံစံမျိုး ရှိပါသလား? အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်မရနိုင်သည့် အမျိုးသမီးများ ရှိပါသလား? <p>ဝယ်ယူခြင်းဖြင့် မြေရရှိခြင်း</p>

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုရှိ မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အပေါ် ကျား-မရွာထောင့် ကွဲပြားခြင်းအား လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

	<ul style="list-style-type: none"> • အမျိုးသမီးများ မြေဝယ်ခွင့်ရှိပါသလား? ထိုသို့ ဝယ်ယူမှု မည်မျှ ပေါများပါသလဲ?
<p>မြေယာ ရယူအသုံးပြုခွင့်</p>	<p>အိမ်ထောင်စုများ မြေငှားရမ်းခွင့် ရှိပါသလား? သီးစားလုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိပါသလား? မြေငှား လုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိပါသလား?</p> <p>အမျိုးသမီးများ မြေငှားရမ်းခွင့်ရှိပါသလား? သီးစားလုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိပါသလား? မြေငှား လုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိပါသလား?</p> <p>မြေငှားရမ်းခွင့် ရှိသည်ဆိုပါက</p> <ul style="list-style-type: none"> • ငှားရမ်းမှု မည်မျှ ပေါများပါသလဲ? ယေဘုယျအားဖြင့်နှင့် အမျိုးသမီးများ ငှားရမ်းခြင်း • ငှားရမ်းသည့်မြေတွင် မည်သို့ လုပ်ကိုင်လေ့ရှိပါသလဲ? • မြေအငှားချထားမှုသည် ရာသီအလိုက်လား၊ နှစ်အလိုက်လား၊ ရေရှည်လား? • ထုံးစံအားဖြင့် စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် ငှားရမ်းခြင်းလား၊ နှုတ်ကတိဖြင့် ငှားရမ်းခြင်းလား? • မြေအငှားချထားမှုနှင့် ဆက်နွယ်၍ အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပွားပါက မည်သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသလဲ? ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိပါသလား? ပုံမှန်အားဖြင့် အငြင်းပွားမှုများကို မည်သို့ ဖြေရှင်းပါသလဲ? • မြေငှားရမ်းရာတွင် အမျိုးသမီးများတွင်ရော တန်းတူ ရွေးချယ်စရာ/အခွင့် အရေးများ ရှိပါသလား? <p>သီးစားလုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိသည်ဆိုပါက</p> <ul style="list-style-type: none"> • သီးစားလုပ်ကိုင်မှု မည်မျှပေါများပါသလဲ? ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသမီးများ လုပ်ကိုင်ခြင်း • ငှားရမ်းသည့်မြေတွင် မည်သို့ လုပ်ကိုင်လေ့ရှိပါသလဲ? • ပုံမှန်အားဖြင့် သီးစားချထားရာတွင် မည်သည့် သဘောတူညီချက်များ ပါဝင်ပါသလဲ? • မည်သူက မည်သည့်အရာကို ဖြည့်ဆည်းသည်၊ မည်သို့ မျှဝေရန် မျှော်မှန်းသည်၊ သီးနှံ မအောင်မြင်ပါက မည်သို့ဆောင်ရွက်သည် စသည်တို့ကို ရှင်းပြပေးပါ။ • သီးစားချထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှု ဖြစ်ပွားပါက မည်သို့ဆောင် ရွက်ပါသလဲ? မည်မျှ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထ ရှိပါသလဲ? အငြင်းပွားမှု များကို ပုံမှန်အားဖြင့် မည်သို့ ဖြေရှင်းပါသလဲ? • အမျိုးသမီးများတွင်ရော တန်းတူ ရွေးချယ်စရာ/အခွင့် အရေးများ ရှိပါသလား
<p>မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် အာမခံချက်</p>	<p>အမျိုးသမီးများ လယ်မားကွာရှင်းပြတ်စဲသည့် အခါ၊ ခွဲနေသည့်အခါ (သို့) စွန့်ပစ်ခံရသည့်အခါတွင် သူမ၏ မြေယာ အသုံးချခွင့် ဖြစ်သွားမည်လဲ? သူမ၏ သားသမီးများအတွက် မည်သို့ ဖြစ်မည်လဲ? ဥပမာဖြစ်စဉ် ၁။ ဦး (က) သည်သူ့ဇနီးအား စွန့်ပစ်လိုက်ပါသည်။ ဇနီးသည်၏ မြေယာအသုံးချခွင့် မည်သို့ ဖြစ်သွားမည်လဲ? သားသမီးများအတွက် မည်သို့ဖြစ်သွားမည်လဲ?</p> <p>အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ ခင်ပွန်းသည် နောက်အိမ်ထောင်ပြုလိုက်သည့် အခါ သူမ၏ မြေအသုံးချခွင့် မည်သို့ ဖြစ်သွားမည်လဲ? သူမ၏ သားသမီးများအတွက် မည်သို့ ဖြစ်သွားမည်လဲ?</p> <p>ဥပမာဖြစ်စဉ် ၂။ ဦး (က) တွင်ဇနီး တစ်ဦး ရှိပြီး နောက်ထပ် မိန်းမတစ်ဦး ထပ်ယူ လိုက်သည်။ သူမ၏ ဇနီး နံပါတ် ၁ နှင့် ဇနီး နံပါတ် ၂ တို့၏ မြေအသုံးချခွင့်အပေါ် မည်သို့ သက်ရောက်မည်လဲ? ဇနီး နံပါတ် ၂ ၏ သားသမီးများသည်လည်း မြေယာ ဆက်ခံခွင့် တန်းတူရရှိမည်လား? ရှင်းပြပါ။</p> <p>အမျိုးသမီး၏ ခင်ပွန်းသည် အဝေးသို့ရောက်နေသည့်အခါ သူမ၏ မြေအသုံးချ ခွင့် မည်သို့ ဖြစ်သွားမည်နည်း။</p> <p>ဥပမာ ဖြစ်စဉ် ၃။ ဦး (က) သည်အဝေးတွင် သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသည်။ မြေကို မည်သူက ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ် မည်နည်း? ရှင်းပြပါ။</p> <p>အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မည်သည့် အခြေအနေတွင် သူမ၏ အိမ်ထောင်စုပိုင် မြေကို အသုံးချခွင့် ဆုံးရှုံးရနိုင်ပါသလဲ? ဤရွာမှ အမျိုးသမီးများအတွက် ဤအချက်မှာ စိုးရိမ်စရာ တစ်ခု ဖြစ်ပါသလား? မိသားစု တစ်စုလုံး လက်ရှိအသုံးပြုနေသည့် မြေကို ဆုံးရှုံးရသည့် အခြေအနေမျိုးရှိပါသလား? ရှင်းပြပေးပါ။ ဤအခြေအနေကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရနိုင်ခြေ အများဆုံးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများကို ဖော်ပြပါ။? ဤရွာရှိ အိမ်ထောင်စုများ ယင်းအတွက် စိုးရိမ်နေရပါသလား?</p>

<p>ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်ခြင်း</p>	<p>ဤရွာတွင် အမျိုးသားတစ်ဦးက မြေကို ရောင်းချ၊ ပေါင်နံ့လိုပြီး သူ၏ ဇနီးက သဘောမတူပါက မည်သို့ ဖြစ်မည်လဲ? ဇနီး၏ ခွင့်ပြုချက်မပါဘဲ ရောင်းချ၊ ပေါင်နံ့နိုင်ပါသလား? အကယ်၍ အမျိုးသမီးက မြေကို ရောင်းချ၊ ပေါင်နံ့လိုပြီး ခင်ပွန်းက သဘောမတူလျှင် မည်သို့ ဖြစ်မည်လဲ? ခင်ပွန်းရဲ့ ခွင့်ပြုချက်မပါဘဲ သူမအနေနှင့် ပေါင်နံ့၊ ရောင်းချခွင့် ရှိပါသလား? အကယ်၍ အမျိုးသား တစ်ဦးသည် အခြားအရပ်တွင် သုံးလခန့် သွားရောက် အလုပ် လုပ်ကိုင်နေစဉ် သူ၏ ဇနီးတွင် အရေးတကြီး ငွေလိုအပ်ပါက မည်သို့ ဖြစ်မည်လဲ? မြေကို ပေါင်နံ့၊ ရောင်းချရန် သူမတွင် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိပါသလား? ခင်ပွန်းအား ဦးစွာမေးရန် လိုပါသလား? အခြား အမျိုးသားဆွေမျိုး (ယောက္ခမ၊ ဖခင်၊ အစ်ကို စသဖြင့်) အားမေးရန်လိုပါသလား ? အမျိုးသမီးသည် ခင်ပွန်းအား မတိုင်ပင်ဘဲ မြေကို ပေါင်နံ့လိုက်မည်ဆိုလျှင် မည်သို့ ဖြစ်မည်ဟု ထင်ပါသလဲ? အကယ်၍ ဇနီးသည်က အဝေးတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေစဉ် (သို့) ဆွေမျိုးများထံ သွားရောက် လည်ပတ်နေချိတွင် ခင်ပွန်းက ငွေလို၍ ဇနီးသည်၏ သဘောတူညီမှု မပါဘဲ မြေကို ပေါင်နံ့၊ ငှားရမ်းနိုင်ပါသလား? အကယ်၍ မြေကို ရောင်းချမည်ဆိုလျှင်ရော မည်သို့ ဖြစ်မည်လဲ? အမျိုးသားများသည် ယင်းတို့၏ ဇနီးများနှင့် မြေကိစ္စ တိုင်ပင်လေ့ ရှိပါသ လား?- ဥပမာ ဘာပင်စိုက် မည်၊ မြေဩဇာ မည်မျှထည့်မည်၊ မည်သည့် အချိန်စိုက်မည်၊ အလုပ် သမား မည်မျှငှားမည် စသဖြင့်</p>
<p>မြေ စီမံခန့်ခွဲခြင်း</p>	<p>ဤရွာတွင် မြေယာကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မည်သူက တာဝန်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အကြီးအကဲ ဖြစ်ပါသလဲ? မည်သူလဲ? ဘယ်မှာနေသလဲ? မည်သည့် တာဝန်ယူထားသလဲ? ရှင်းပါပေးပါ။ အမျိုးသမီးများသည် ထိုသူများနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု ရှိပါသလား? မရှိပါက အဘယ်ကြောင့်လဲ? အမျိုးသမီး တစ်ဦးအား ကျေးရွာခေါင်းဆောင် (သို့) အစိုးရ အရာရှိအဖြစ် သင်မြင်ဖူးပါသလား? အမျိုးသမီးများ ခေါင်းဆောင်နေရာတွင် ပိုမိုပါဝင်လာမည့် အရေးကို သင်မည်သို့ ထင်မြင်ယူဆပါသလဲ? အမျိုးသမီးတစ်ဦး ခေါင်းဆောင်အဖြစ် နေရာယူခြင်း ကို သင်မည်သို့ မြင်ပါသလဲ? ကျေးရွာမှာ ခေါင်းဆောင် ရှိပါသလား (ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)? သူ/သူမ မည်သူပါလဲ? ကျေးရွာအုပ်စု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အထောက်အကူပြုကော်မတီတွင် မည်သူ ပါဝင်သည်ကို သင်သိပါသလား? သူတို့ မည်သည့် တာဝန် ယူထားသလဲ? ကျေးရွာအုပ်စု လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီတွင် မည်သူ ပါဝင်သည်ကို သင်သိပါသလား? သူတို့ မည်သည့် တာဝန် ယူထားသလဲ? ကျေးရွာအုပ်စုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီတွင် အမျိုးသမီး များ ပါဝင်ပါသလား? ပါဝင်ပါက ဘယ်နှစ်ဦးရှိပါသလဲ? အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ပါက ထိုကော်မတီတွင် မည်သည့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပါသလဲ? ပါဝင်ခြင်းမရှိပါက အမျိုးသမီးများ ထိုကော်မတီတွင် ပါဝင်ခွင့် မရအောင် မည်သည့် အရာများက အဓိက တားဆီးထားပါသလဲ? မြေယာကော်မတီများတွင် အမျိုးသမီးများ ပိုမို ပါဝင်သင့်ပါသလား? ဘာကြောင့်လဲ?</p>
<p>မြေယာအငြင်းပွားမှုများ</p>	<p>ဤရွာတွင် မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့သော အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်တတ်ပါသလဲ? မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြစ်ပွားပါက ရွာသူရွာသားများ မည်သူထံတွင် ပြဿနာ ဖြေရှင်း ပေးရန် တိုင်ကြားနိုင်ပါသလဲ? တိုင်ကြားရမည့် လူပုဂ္ဂိုလ် (သို့) ကော်မတီ တစ်ရပ်ရှိပါက ကျေးဇူးပြု၍ ဖော်ပြပါ။ သူတို့ကို မည်သို့ ခေါ်ပါသလဲ? အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းပုံကို ရွာသူရွာသားများ ယုံကြည် လက်ခံပါသလား? ဖြေရှင်းပုံကို ရွာသူရွာသားများ ကျေနပ်မှု မရှိပါက တရားရုံးသို့ တင်ပြခွင့်ရှိပါသလား ? မရှိပါက အဘယ်ကြောင့်လဲ? ကုန်ကျစရိတ်၊ ကြာမြင့်ချိန် စသဖြင့် မေးမြန်းပါ။ ရပ်ရွာ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး အဖွဲ့မှာ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ပါသလား? အမျိုးသမီးများ အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်မည့် မြေအငြင်းပွားမှုတွေက ဘယ်လိုမျိုးလဲ?</p>

	<p>အမျိုးသမီးများသည် အငြင်းပွားမှုတစ်ခုတွင် ပါဝင်ပါက ရပ်ရွာတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်/ကော်မတီထံ ကိုယ်တိုင် သွားရောက် တိုင်ကြားပါသလား ? မသွားရောက်ပါက ဘာကြောင့်? အမျိုးသမီးများ တရားရုံးများသို့ရော တက်ရောက် တိုင်ကြားနိုင်ပါသလား?</p> <p>လင်မယားကြား (သို့) ညီအစ်ကို၊ မောင်နှမကြား မိသားစုတွင်း အငြင်းပွားမှုများကို မည်သို့ ဖြေရှင်းကြ ပါ သလဲ? (ဥပမာ - ခင်ပွန်းက ဇနီးအား ပစ်သွားခြင်း၊ ဇနီးအား မြေယာ အသုံးချခွင့် မပြုခြင်း၊ အခြား ဥပမာများ)</p> <p>အမျိုးသမီး ဦးဆောင်သည့် မိသားစုတွင် မြေကိစ္စ ပြဿနာ ဖြစ်ပွားလျှင် (သို့) မြေပိုင် ဆိုင်မှု စာရွက်စာတမ်းများအတွက် အကူအညီ လိုအပ်လျှင် မည်သည့် နေရာမှ အကူအညီ ရယူမည်လဲ? သူမအနေနှင့် တာဝန်ရှိသူ ထံ တိုက်ရိုက် သွားမည်လား? မဟုတ်ပါက သူမကိုယ်စား မည်သူက ကြားခံ ဆောင်ရွက်ပေးမည်လဲ? အမျိုးသား ဆွေမျိုးများလား? အခြားသူများ လား?</p>
<p>အမျိုးသမီးများ ဝန်ဆောင်မှု ရနိုင်ခြင်း</p>	<p>ရွာသူရွာသားများ ငွေချေးရန် လိုအပ်ပါက မည်သို့ လုပ်ကြပါသလဲ? မည်သူထံက ငွေချေးနိုင်ပါသလဲ? ဘက် (သို့) အသေးစား ငွေချေးအဖွဲ့အစည်းများ ရှိပါသလား?</p> <p>ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး အဖွဲ့များ ကဲ့သို့ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အကူအညီပေးရန် အဖွဲ့လိုက် အစီအစဉ်များ ရှိပါသလား? သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေများနှင့် ဆွေမျိုးများထံမှ ငွေချေးယူပါသလား?</p> <p>ထိုချေးငွေများသည် အရေးပေါ် အခြေအနေအတွက်လား (သို့) အိမ်ဆောက်ရန်၊ လုပ်ငန်းများ ချဲ့ထွင်ရန်အတွက်ရော ချေးငွားနိုင်ပါသလား?</p> <p>အမျိုးသမီးများရော တန်းတူ ငွေချေးယူနိုင်ပါသလား? ဆိုလိုသည်မှာ ဘက်များ (သို့) အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်းများ ရှိပါက အမျိုးသမီးများ ချေးယူနိုင်ပါသလား? အမျိုးသမီးများ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး အဖွဲ့များအပေါ် မှီခိုကြပါသလား?</p> <p>အမျိုးသမီးများသည် မည်သို့မည်ပုံ ငွေကြေးစုဆောင်းကြပါသလဲ?</p> <p>စိုက်ပျိုးရေးတိုးချဲ့ပညာပေးခြင်း ရှိပါသလား ? အစိုးရ သို့မဟုတ် အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း NGO များက သင်တန်းများ ပေးပါသလား? မည်သို့ သော သင်တန်းအမျိုးအစားများပါလဲ? မည်သူ့အတွက်ပါလဲ?</p> <p>၎င်းတို့သည် မြေဩဇာ၊ မျိုးစေ့၊ ပျိုးပင်၊ တိရစ္ဆာန်သားပေါက် စသည်တို့ ထောက်ပံ့ပေး ပါသလား? မည်သည့်အရာများ ထောက်ပံ့ပါသလဲ? မည်သူများအား ထောက်ပံ့ပေးပါ သလဲ?</p> <p>အမျိုးသမီးများရော သင်တန်းတက်ရောက်ခွင့် ရပါသလား? ထိုသင်တန်းများသည် အမျိုးသားများနှင့် မတူကွဲပြားပါသလား? အမျိုးသမီးများအား မည်သည့်အရာများ သင်ကြားပို့ချပေးပါသလဲ?</p> <p>အမျိုးသမီးများသည်လည်း ဓာတ်မြေဩဇာများ၊ မျိုးစေ့၊ ပျိုးပင်၊ တိရစ္ဆာန်သားပေါက် စသည်တို့ ရရှိပါသလား? ၎င်းတို့ရရှိသောအရာများသည် အမျိုးသားများနှင့် ကွဲပြားပါ သလား? ကျေးဇူးပြု၍ ရှင်းပြပါ။</p> <p>ထိခိုက်အလွယ်ဆုံးသော သူများအား အစိုးရသည် မည်သည့်အကူအညီမျိုးပေးပါသနည်း။ ကျေးဇူးပြု၍ ရှင်းပြပါ။ ဥပမာ အစားအစာ၊ အလုပ်အကိုင်၊ ငွေသား၊ အစိုးရငွေဖြင့်စိုက်ပျိုးရေးအစားအစာ၊ မုဆိုးမနှင့်မသန်စွမ်းသူများအတွက် ပင်စင်၊ အားနည်းချက်ရှိသောကလေးများအတွက် ကျောင်း၊ အမျိုးသမီးများအတွက် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှု။</p> <p>LUC ဖြင့်လျှောက်ထားရန်လိုအပ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ ရှိပါသလား။ ဥပမာ တိုးချဲ့ပညာပေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ ချေးငွေ၊ မှတ်ပုံတင်ကဒ် သို့မဟုတ် နေရပ်လိပ်စာအထောက်အထား စသည်တို့ရရှိရန်၊ ကလေးများကျောင်းအပ်ရန် စသည်ဖြင့်-</p>
<p>လယ်ယာမဲ့ဖြစ်မှု</p>	<p>မည်သည့်မြေမျှ ပိုင်ဆိုင်ခြင်းမရှိသောအိမ်ထောင်စုများ ရှိပါသလား? ထို မြေမဲ့ယာမဲ့ဖြစ်မှုသည် သီးခြားအုပ်စုတစ်ခုတွင်သာ ဖြစ်လေ့ရှိသော ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်ပါသလား? ထိုသူတို့ မည်ကဲ့သို့ မြေမဲ့ယာမဲ့များ ဖြစ်လာကြပါသလဲ? မည်သို့ဖြစ်ပျက်ခဲ့ပါသလဲ?</p>

	<p>ထိုမြေပုံယာမဲ့များမှာ တစ်စုံတစ်ရာ ပရောဂ ကြောင့် မြေဆုံးရှုံးသွားခြင်းလား? (ဥပမာ ဤရွာတွင် ထိုသူတို့ပိုင်ဆိုင်သောမြေကို သိမ်းဆည်းခံရခြင်း)</p> <ul style="list-style-type: none"> • မည်သို့ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်ကို ရှင်းပြပါ။ (မြေပုံဖြစ်စေသည့် သဘောသဘာဝကိုသိအောင်လုပ်ပါ- ပဋိပက္ခကြောင့်လား ၊ မြေသိမ်းခံရမှုကြောင့်လား၊ သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့်လား၊ ကြွေးနှင့် အသိမ်းခံရခြင်းလား၊ အပေါင်ဆုံးခြင်း လား၊ မိသားစု အငြင်းပွားမှုကြောင့်လား ၊ သီးနှံမအောင်မြင်မှုကြောင့်လား) • ထိုမြေယာများအတွက် လျော်ကြေးတစ်စုံတစ်ရာ ရရှိခဲ့ပါသလား? • ထိုမြေယာများ ပြန်လည်ရရှိရန် သူတို့ ကြိုးပမ်းနေကြပါသလား? ထိုမြေယာများ ပြန်လည်ရရှိရန်မည်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ လုပ်ရမည်နည်း? <p>အကယ်၍ ထိုမြေပုံယာမဲ့များသည် ဤရွာမှ မဟုတ်ပါက -</p> <ul style="list-style-type: none"> • သူတို့ နေရပ်မှ အတင်းအကြပ် နှင်ထုတ်ခံရ၍ ဤရွာသို့ရောက်ရှိလာ ကြခြင်းလား? ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့ပါက မည်သည့်အချိန်က၊ မည်သည့်နေရာတွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့ပါသလဲ? ထိုသူတို့ မည်ကဲ့သို့ မြေယာများ စွန့်လွှတ်ခဲ့ရပါသလဲ?
<p>စိန်ခေါ်မှုများ</p>	<p>ဤရွာရှိသူများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုများက ဘာပါလဲ။ ဤရွာရှိ အမျိုးသမီးများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုများက ဘာပါလဲ။</p>

အမျိုးသားများ၊ အခြားသော အဓိကသတင်းပေးသူများ နှင့် နောက်ဆက်တွဲ ဆွေးနွေးမှုများ -

<p>မေးခွန်းများ</p> <p>ထိုဒေသတွင် စီးပွားရေးအရ စိန်ခေါ်မှုများက အဘယ်နည်း။ ကျေးရွာတွင်းမည်သည့် မြေအမျိုးအစားများရှိသနည်း။ ဥပမာ- စိုက်ပျိုးမြေ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေ၊ သစ်တော (ထင်းတော၊ တောင်ယာ၊ စိုက်ပျိုးမြေ)၊ ကျေးရွာဘုံပိုင်သစ်တော၊ လုပ်ငန်းမြေ၊ စိုက်ခင်း (ရော်ဘာ) မည်သူက မည်သည့်မြေကို ပိုင်ဆိုင်ပါသနည်း။ ထိုသူပိုင်ဆိုင်ကြောင်းကို အများက မည်သို့နားလည်ထားပါသနည်း။ ယင်းကိုမည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသနည်း။ မည်သည့် အထောက်အထားမျိုးဖြစ်ပါသနည်း။ လုပ်ကွက်ငယ်၊ လုပ်ကွက်အလတ်နှင့် လုပ်ကွက်ကြီးများကို ထိုသူတို့ မည်သို့ပိုင်းခြားကြသနည်း။</p> <p>ရွာသားများသည် မြေယာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခွန်များကို ပေးဆောင်ကြပါသလား (သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေးအခွန်များ)။ ထိုသူတို့ မည်သည့်အပင်စိုက်ရမည်ကို မည်သူက ဆုံးဖြတ်ပေးပါသနည်း။ ယင်းအာဏာ မည်သို့သက်ဝင်ပါသနည်း။ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုကြောင့် ထိုဒေသကို ထိခိုက်နစ်နာမှု ရှိပါသလား။ နေရပ်စွန့်ခွါခြင်းကြောင့်လား။ ဤဒေသတွင် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒ လုပ်ငန်းစဉ်များကို မည်သို့ရှင်းပြထားပါသနည်း။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များကို အများက မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြပါသနည်း။ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး၊ သီးနှံစိုက်ပျိုးရေး စသည်ဖြင့် အလုပ်များကို ကျား-မ တာဝန်ခွဲခြားထားပါသလား။ ကျေးဇူးပြု၍ ရှင်းပြပါ။ ဤကျေးရွာရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ အဓိက စီးပွားရေးဆောင်ရွက်ချက်များကား အဘယ်နည်း။ ကိုယ်ပိုင်စိုက်ပျိုးရေး၊ လယ်ယာလုပ်သား၊ အခြားလက်ခစားလုပ်သား (အမျိုးအစားများ)၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး၊ ရာသီလိုက် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအတွက် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာခြင်း၊ အခြားလုပ်ငန်းများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာခြင်း၊ ဝါးလက်မှုထည်များ၊ အခြားမည်သည့် ရိုးရာအလုပ်အကိုင်မဆို၊ အသေးစား လုပ်ငန်းများ စသည်ဖြင့်။ အမျိုးသားများ လုပ်ကိုင်လိုသောအရာများနှင့် အမျိုးသမီးများ လုပ်ကိုင်လိုသည့်အရာများ မည်သို့ကွာခြားပါသနည်း။ မည်သည့်မြေမျှ ပိုင်ဆိုင်ခြင်းမရှိသောအိမ်ထောင်စုများ ရှိပါသလား။ ထို မြေပုံယာမဲ့ဖြစ်မှုသည် သီးခြားအုပ်စုတစ်စုအပေါ် ထိခိုက်နစ်နာမှုရှိစေသည့် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသလား။ ထိုသူများ မည်ကဲ့သို့ မြေပုံယာမဲ့များဖြစ်လာကြသနည်း။ မည်သည့်ကိစ္စဖြစ်ပွားခဲ့သနည်း။</p>
--

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ လက်မောင်ကွေး ကျေးရွာအုပ်စုရှိ မြေအသုံးချခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အပေါ် ကျား-မရွှေ့ထောင့် ကွဲပြားခြင်းအား လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ
၁၃၀၀၊ ပင်ဆယ်ဗေးနီးယား ရိပ်သာ၊ အနောက်မြောက်ပိုင်း

ဝါရှင်တန် ဒီစီ၊ ၂၀၅၂၃

ဖုန်း- (၂၀၂) ၇၁၂-၀၀၀၀

ဖက်စ်- (၂၀၂) ၂၁၆-၃၅၂၄

www.usaid.gov